ANUL II. — Nr. 19—20

1 AUGUST 1926

INFRĂŢIREA ROMÂNEASCĂ

Organ al „Ligii Apărării Naţionale Creştine"

Cuvântarea dlui Dr. Valeriu Pop rostită la 7 Iulie 1926 în Adunarea Deputaţilor

Dl C. Meissner, preşedinte de vârstă: Intrăm în ordinea zilei.

La ordinea zilei avem continuarea discuţiunii asupra alegerilor din judeţele Severin, Timiş-Torontal, Năsăud şi Turda.

D. Valeriu Pop are cuvântul în continuare.

D. Valeriu Pop: D-lor deputaţi, Liga Apărării Naţionale Creştine, în numele căreia am onoarea să vorbesc dela această tribună, încă dela început şi-a impus punctul de vedere, de a nu contribui cu nimic la o prelungire inutilă a discuţiei validărilor. D. Cuza, preşedintele Ligii Apărării Naţionale Creştine, în mod lapidar şi magistral, dela această tribună, a expus punctul nostru de vedere.

Dacă totuş în afară de cuvântarea pe care a rostit-o d-sa, am luat hotărârea să ne spunem cuvântul la validările câtorva din judeţele contestate, am făcut acest lucru din două motive.

Intâiu, pentru a da satisfacţia cuvenită tuturor acelora cari ne-au votat în ciuda tuturor obstacolelor ce ni s'au pus în cale. Pentrucă în adevăr, şi aceasta ţin să o remarc, dela această tribună, ei au făcut un act eroic. Al doilea motiv, pentru care vorbim este, ca să fixăm înaintea d-voastră toate acele obstacole ce ni s'au pus în cale, să scoatem în relief toate acele abuzuri, de cari am avut să suferim, pentru ca să nu se mai repete, de pe băncile minorităţii, acea apostrofă ce ni s'a aruncat în faţă, de opoziţie miluită. Şi sunt sigur, dlor, că după cele ce aţi auzit dela prietenii noştri, cari au vorbit dela această tribună, înaintea mea, după cele ce voiu avea onoarea să vă spun şi eu această apostrofă nu se va mai repeta în acest Parlament.

D-lor, este un rol ingrat de a fi între ultimii oratori la o discuţiune care s'a prelungit atât de mult.

Cu toate aceste, vă mărturisesc cu toată sinceritatea, că sunt mulţumit de-a fi unul dintre ultimii oratori pentrucă această împrejurare mi-a dat posibilitatea să vorbesc astăzi, în cunoştinţă de cauză şi în acelaş timp, cu toată obiectivitatea.

Nu tăgăduesc, că multe din câte s'au spus aci, pot să fie exagerări, exagerări inerente luptelor pătimaşe ce se dau pe moarte şi pe viaţă între partidele politice româneşti, exagerări ce sunt inerente temperamentului fiecărui orator, nu mai puţin este adevărat, d-lor, că în aceste alegeri s'au petrecut lucruri cari nu trebuie să se mai petreacă în Tara Românească, nu mai puţin este adevărat că s'au săvârşit fapte, cari au trecut peste marginele presiunilor şi abuzurilor electorale obişnuite şi scuzabile.

Respectul pentru adevăr mă sileşte să mărturisesc dela această tribună că ceeace s'a făcut şi ceeace s'a petrecut în judeţele din Vechiul-Regat şi în Basarabia, în judeţele de dincolo de Carpaţi nu s'au petrecut.

Trebuie să mărturisesc, d-lor, că în judeţele din Transilvania nu s'a bătut, nu s'a schingiuit, în judeţele din Transilvania urnele nu s'au măsluit, voturile n'au fost furate. Vorbesc despre alegerile pentru Cameră . . . (întreruperi pe băncile partidului naţional). Vă rog să aveţi pacienţă de a mă asculta şi pe urmă veţi aprecia cuvântarea mea. Dacă în judeţele din Transilvania, undeva s'au petrecut incidente cari au degenerat, aceste incidente nu au fost un sistem, ci din fericire, au fost încă o excepţie. Chiar de aceea, dlor, clişeul ce a fost întrebuinţat de guvern şi de administratie în alegerile din Transilvania, diferă fundamental de acel care a fost întrebuinţat în vechea ţară şi în Basarabia.

Clişeul din Transilvania a avut două elemente componente principale. Aceste două elemente componente principale au fost: oprirea propagandei electorale, oprirea oricărui contact între candidaţii diferitelor grupări politice opoziţioniste şi între massa de alegători, massa electorală. Al doilea a fost pactul cu minorităţile, pactul cu minorităţile creştine în general şi pactul cu minoritatea jidănească în special.

In ceeace priveşte opreliştea, aproape absolută pentru cadidaţii grupărilor opoziţioniste, de a lua contact cu massele alegătorilor, trebuie iarăş să recunosc că au fost excepţii. Au fost judeţe, puţine la număr, unde libertatea de propagandă n'a fost complectamente stânjenită, aceasta, însă, a fost pentru toate grupările politice, şi nu numai pentru unele. Unul dintre aceste judeţe a fost Satul-Mare — am datorinţa ca dela această tribună să remarc acest lucru — unde lupta electorală, după posibilităţile şi obiceiurile dela noi din România, s'a dat în condiţiuni destul de civilizate. (Aplause pe băncile majorităţii).

Un alt judeţ, unde, paremi-se că lucrurile s'au petrecut la fel, deşi nu pot să afirm aceasta din propria experinţă, este judeţul Sălaj. (Protestări pe băncile partidului naţional).

D. Iuliu Maniu: E bine ca dela tribună să se spună numai lucruri documentate.

D. Valeriu Pop: Am zis: „paremi-se".

D. Iuliu Maniu: In judeţul Sălaj am fost escortat de jandarmi în chiar, oraşul meu natal.

D. Valeriu Pop: Am spus: „paremi-se".

In schimb, d-lor, în majoritatea judeţelor din nordul Transilvaniei, pe cari am avut ocaziunea ca personal să le cercetez şi personal să încerc de a face propagandă, această libertate de propagandă nu a existat. Aceste judeţe sunt: Turda, Alba, Cluj, Someş, Năsăud şi Bihor.

Cât de departe a mers acest sistem şi cât de mult a fost rupt orice contact între candidaţii grupărilor opoziţioniste şi corpul electoral, o demonstrează din punctul nostru de vedere, mai tipic, judeţul Turda.

In Turda, doi dintre candidaţii nostri, unul la Cameră, profesorul de universitate Cătuneanu şi altul la

Senat, d. Amos Frâncu, au avut ocaziunea să facă cunoştinţă cu toate metodele ce au fost puse în practică de acest guvern, pentru a împiedecă această libertate de propagandă.

Ar trebui, d-lor, să vă citesc acest act semnat de d-nii Cătuneanu şi Amos Frîncu şi care cuprinde toate peripeţiile depunerii candidaturei în oraşul Turda, şi care act cuprinde dovezi incontestabile de felul cum au fost sechestraţi şi apoi expulzaţi din acest judeţ aceşti fruntaşi ai noştri, pentru a nu li se mai admite, după depunerea candidaturii, nici odată contactul cu acest judeţ, şi pentru ca d-voastră să vă puteţi da seama cât de departe poate să meargă un prefect care nu vrea să ţină seamă de dispoziţiunile legale, cari lucrează complectamente în dispreţul ei.

Nu sunt simple afirmaţiuni aceste, d-lor, şi dacă d-voastră, sub ale căror ordine a lucrat acest prefect, puneţi la îndoilă aceste afirmaţiuni şi aceste acte, eu sunt gata a le depune pe biroul Camerii, pentrucă cei ce le-au semnat îşi iau deplina răspundere pentru cele ce se cuprind în acele acte.

In consecinţă, d. ministru de interne şi d. ministru de justiţie, nu au de făcut altceva, decât să deă în judecată pe aceşti d-ni pentru calomnie, dacă contestă cuprinsul lor, iar dacă sunt convinşi că cele ce sunt cuprinse aci, sunt adevărate, a urmări pe acest prefect pentru toate cele ce a făcut în dispreţul legilor.

Oprirea de a intrá în judeţ a fost atât de absolută încât nici pe calea ferată nu erai în stare să pătrunzi în judeţ. Incercând candidaţii noştri de a merge cu trenul la Câmpeni, la toate gările au fost întâmpinaţi fie de agenţi fie de jandarmi cari, după ce au încercat să facă perchiziţia bagajului, ca să împiedice intrarea în judeţ a manifestelor şi eventual raspândirea lor, au trebuit să se întorcă iarăşi dela Câmpeni cu trenul, pentrucă era imposibil să părăsească gările, pe lângă cari treceau şi să intre în sate.

Astfel, în acest judeţ ca şi în toate cele citate la începutul cuvântării mele, Liga Apărării Naţionale Creştine, cum şi celelalte partide politice opoziţioniste, nu au putut aveá nici un contact cu alegătorii lor. Dacă noi nu am putut aveà nici un contact cu alegătorii, evident că prin această măsură se făceà imposibil ca alegerile să deă rezultatul pe care l'ar fi dat dacă nu am fi fost împiedicaţi de a vedeà pe alegători.

Nu voiu mai stărui asupra acestor permise pe cari şi eu personal am trebuit să le cer şi să le obţin pentru ca dintr'un judeţ să mă pot duce în altul, fără însă a mă puteà opri de loc într'o comună.

D. I. Zelea-Codreanu: Nici cele două minute.

D. Valeriu Pop: Nici atât. Celor ce vor, pot să le pui la dispoziţie dovezile în orice moment.

Nu voiu vorbi mai pe larg nici de acel jandarm, care în drumul nostru ce ne-a condus într'o comună pe la miezul nopţii, într'o comună unde aveam un prieten candidat la Senat — în judeţul Someş s'a întâmplat lucrul acesta — şi la care voiam să dormim peste noapte, ne-a cerut autorizaţie de dormit. Şi pentrucă evident o astfel de autorizare nu aveam, a trebuit să plecăm mai departe, deoarece după concepţia d-lui prefect de Someş şi a jandarmului, nu se puteà dormi în acel judeţ decât numai în reşedinţa de plasă sau în cea de judeţ.

Nu voiu mai stărui asupra acestor lucruri, pentrucă ori cât aş stărui, aceasta nu ar aveà nici un rezultat practic şi pentrucă d-voastră cunoaşteţi aceste lucruri tot aşa de bine, pe cât de bine le cunoaştem şi noi.

In legătură cu felul de a face propaganda d-voastră nu voiu stărui nici asupra actelor de demagogie şi anarhie pe cari în multe părţi, prefecţii d-voastre le-au săvârşit, împărţind păşuni pentru timpurile alegerilor, pentru ca pe urmă să le revoace, sau suspendând acordarea tuturor păşunelor pe timpul alegerilor, cu ameninţarea că vor fi restituite aceste păşuni numai comunelor ce vor fi dovedit că s'au purtat bine în alegeri, deci că au votat pentru d-voastră.

O voce de pe băncile majorităţii: Vă rog să precizaţi.

D. Valeriu Pop: In judeţul Someş. Voi citi numai un singur act, din care va rezultà că agenţii d-voastre s'au folosit de arme de propagandă cu adevărat inadmisibile. Acest document nu ar fi în strânsă legătură cu alegerile pentru Cameră. Cum însă noi, Liga Apărării Naţionale Creştine nu avem nici un reprezentant în Senat, îmi iau voia de a vă răpi două minute, pentru a vă citi acest document. Este copia unui afiş din judeţul Turda, care a fost lipit în toate satele, pe toate casele şi are următorul text: „Vă facem cunoscut că d. colonel Eliade Alexandru, fost comandant al regimentului de escortă regală, este trimis din partea d-lui General Averescu şi cu dorinţa Palatului Regal, a fi ales senator în acest judeţ. Se va dà tot consursul pentru a fi ales senator".

D. Octavian Goga, ministrul de interne: D-le dr. Pop, despre acest afiş am auzit şi, imediat ce am auzit, am dat ordin să se confiste.

D. Valeriu Pop: Este adevărat, că după ce acest afiş a fost lipit în diferite sate, la câteva zile din ordinul venit dela Bucureşti, aceste afişe au fost strânse de către jandarmi şi au fost arse. Este adevărat acest lucru, dar nu este mai puţin adevărat, că s'au făcut aceste afişe şi că aceste afişe, un timp oarecare, au fost răspândite. D-lor, dacă toate aceste presiuni, dacă toate aceste ilegalităţi, pentrucă sunt ilegalităţi patente, ar fi de scuzat, ar fi de iertat, un lucru nu se poate scuză după părerea noastră, şi anume acel de al doilea element component al clişeului întrebuinţat în Transilvania menit să înlocuască bătăile, schingiuirile şi falşurile din restul ţării, şi anume pactul electoral cu minorităţile creştine şi pactul sau tovărăşia, dacă vă place mai bine cu jidanii.

D-lor, un distins fruntaş al majorităţii dela această tribună a constatat şi cu fală a constatat, cu fală justificată, că opera poetică a d-lui Goga şi scrierile d-sale politice sunt o evanghelie a naţionalismului, o sublimă evanghelie. Recunosc acest lucru. (Aplause pe băncile majorităţii şi Ligii Apărării Naţionale Creştine).

La această sublimă evanghelie de naţionalism se mai poate adăugă, cu drept cuvânt, acea cuvântare cu adevărat frumoasă şi inspirată de adevărate sentimente naţionale a d-lui general Averescu dela Focşani, iarăş relevată dela această tribună. (Aplause pe băncile maiorităţii).

Se mai poate însă adăugă şi acel expozeu al d-lui ministru Goldiş, pe care am avut onoarea să-l ascult la una din conferinţele „Societăţii de mâine", la Cluj, şi care expozeu nu a fost altceva de cât concretizarea tuturor credinţelor pe cari Liga Apărării Naţionale Creştine le profesează.

Dacă acest lucru este un adevăr, şi un adevăr este, d-lor, atunci vă întreb eu pe d-voastre, de ce a fost necesar să faceţi toate aceste abuzuri, toate aceste ilegalităţi, pentru ca d-voastre să aveţi majoritatea pe care o aveţi? Nu au fost nici necesare, nu au fost nici utile.

O voce depe băncile partidului

ţărănesc: Dacă nu le făceau, nu veneau atâţia.

D. Valeriu Pop: Nu erau utile, pentrucă ele nu vă servesc la nimic, dimpotrivă, această politică electorală a d-voastre a înveninat atât de mult raporturile între diferitele grupări ale Camerei, încât o colaborare armonioasă, fără de care o viaţă parlamentară rodnică nu se poate imagină, va fi cu desăvârşire imposibilă şi ori cât de bune intenţiuni aţi aveà d-voastre, ori cât de nobile ar fi pornirile d-voastre de a face bine în această ţară în cursul guvernării d-voastre, aceste intenţiuni se vor lovi de această duşmănie, ce nu se poate elimina, duşmănie ce este rezultatul firesc al tuturor manoperilor electorale practicate de d-voastre.

Nu erau necesare, pentrucă dacă d-voastră din evanghelia sublimă de naţiona ism, pe care aţi profesat-o în scrierile d-voastră, şi căreia şi d. general Averescu şi d. ministru Goldiş i-au dat expresiune atât de frumoasă, aţi fi făcut un program de guvernare, un program de guvernare românesc şi astfel aţi fi apelat la opinia publică românească, atunci rezultatul alegerilor ar fi putut să fie acelaş, însă fără abuzuri, fără încălcări de legi şi fără anarhizarea vieţei de Stat. (Aplause pe băncile Ligii Apărării Naţionale Crestine).

D-voastre însă, în loc să faceţi acest lucru, dela constituirea d-voastre şi până azi, nu aţi făcut altceva decât să călcaţi în picioare această sublimă evanghelie de naţionalism pe care d-voastră aţi profesat-o o viaţă întreagă.

Am zis că aţi călcat în picioare această sublimă evanghelie de naţionalism, pentrucă pactul cu minorităţile în general, şi colaborarea în alegeri cu jidanii în special, au fost tot atâtea palme aplicate ideii naţionale, pe care d-voastră atât de sublim şi atât de frumos aţi cântat-o.

D. D. Apăteanu: în Turda, care partid a avut jidani pe listă:

D. Valeriu Pop: Se afirmă în viaţa publică şi s'a spus şi azi dela această tribună că în ţara românească este o chestiune a minorităţilor de tranşat. Ei bine, d-lor, refuz de a crede că această afirmaţiune este isvorâtă din convingerea intimă a acelora cari o spun. Nu, d-lor. In Ţara Românească nu este nici o problemă minoritară de rezolvat, în sensul că ea trebuie să fie rezolvată în favoarea respectivelor minorităţ. Nici Constituţia ţării şi nici legile ţării nu fac vreo deosebire între fiii diferitelor naţionalităţi. Deci ei au aceleaşi drepturi ca şi noi. Şi atunci a veni şi a spune, în viaţa publică sau dela această tribună, că mai există o chestiune a minorităţilor, care rămâne să fie tranşată, adică că mai există doleanţe îndreptăţite ale minorităţilor, este cel puţin o inconştienţă.

O voce: D. Goldiş a spus-o.

D. V. Goldiş, ministrul culteşor şi artelor: Ţi d. Moldovanu.

D. Valeriu Pop: In adevăr, minorităţile creştine sau de baştină, cum le numim noi, nu numai că nu sunt într'o situaţie de inferioritate, într'o situaţiune care ar reclama să li se facă dreptate, dar ţin să afirm dela această tribună că ele sunt într'o situaţie privilegiată. (Protestări din partea deputaţilor minoritari.

Dacă există nemulţumiri în sânul respectivelor minorităţi, dacă vreun minoritar individual, simte unele nedreptăţi, aceste nedreptăţi se fac simţite de toţi cetăţenii ţării, deci şi de români. Ele deci nu constitue un gravamen numai al respectivelor minorităţi. Din potrivă, în urma situaţiunii de dominanţi, pe care aceste minorităţi au avut-o o mie de ani faţă de poporul român în ţinuturile alipite, în urma politicei naturale de protecţiune pe care au practicat-o toate guvernele impilatorilor de odinioară faţă de aceste minorităţi, pentru a le întări în detrimentul poporului român, ele şi astăzi se găsesc în situaţiune privilegiată faţă de noi (protestări din partea deputaţilor minoritari), atât în ce priveşte cultura, cât şi în ce priveşte forţa economică, forţa politică şi financiară.

Şi atunci nu aceste minorităţi au ceva de revendicat dela noi, ci din potrivă, plecând dela această constatare, noi, Românii, trebuie să fim hotărâţi de a creea un just echilibru între noi şi minorităţi (aplause pe băncile ligii apărării naţionale creştine şi ale partidului naţional liberal) pentru ca să ni se facă odată dreptate, dreptate pe care poporul românesc o aşteaptă de o mie de ani şi care mereu întârzie. (Aplause pe băncile ligii apărării naţionale creştine).

Guvernul însă prin pacturile sale a ţinut să confirme privilegiile minoritare.

Un început de dreptate s'a făcut, pentrucă exproprierea latifundiarilor din ţinuturile alipite evident că nu s'a făcut din utilitate socială, ci s'a făcut din utilitate naţională. (Aplause pe băncile ligii apărării naţionale creştine).

Preluarea unor instituţiuni de cultură, tot în teritoriile alipite, n'a fost altceva decât iarăşi un act de dreptate făcut poporului român. Ceeace însă s'a făcut până acum, în mod sporadic şi incoherent, trebuie să devie o politică de Stat, pentrucă numai atunci când forţa lor politică culturală şi economică va fi în proporţie şi adaptată numărului pe care îl au în ţara noastră, numai atunci se va fi creat justul echilibru, la care poporul românesc are dreptul în această ţară. (Aplause pe băncile ligii apărării naţionale creştine).

In ce priveşte colaborarea guvernului în alegeri cu evreimea . . .

D. Aurel Vlad: D. Cuza s'a sărutat cu d. Ekhardt.

Dl Valeriu Pop: D-le Vlad, deoarece această chestiune de multe ori s'a pus şi deoarece întotdeauna se încearcă o mistificare în jurul acestei chestiuni, ţin să pun lucrurile la punct. D-le Vlad, la Budapesta nu a fost o pupare între d. Cuza şi Ekhardt, la Budapesta a fost un congres antisemit, la care au luat parte reprezentanţii tuturor naţiunilor din Europa şi astfel este indiferent locul unde s'a ţinut acest congres. Abstracţie făcând de acest lucru, la Budapesta în urma vizitei dlui A. C. Cuza s'a produs àcel caz din Parlamentul ungar, care este unic în felul său: unul dintre deputaţii cei mai şovini ai Ungariei a spus, dela tribuna Parlamentului, că nu este adevărat că ungurii sunt persecutaţi în Ţara Românească şi în Ardeal. Acest lucru trebuie să vă bucure pe toţi şi nu se poate aduce o învinuire d-lui Cuza că a mers la Budapesta, ci are dreptul la recunoştinţa tuturor Românilor.

In ce priveşte colaborarea partidului poporului în alegerile cu jidanii, este un fapt...

D. V. Goldiş, ministrul cultelor şi artelor. D-le Pop, eşti rău informat numai cu jidanii n'a făcut partidul poporului vreun pact în alegeri.

D. Valer Pop: Este adevărat că n'aţi făcut nici un pact formal. Când însă au solicitat jidanii să facă un pact şi d. Goga a respins această ofertă, d. prim ministru Averescu i-a învitat să binevoiască a se înscrie în partidul poporului şi înscriindu-se în acest partid vor avea posibilitatea să obţină ce au de revendicat şi să între în Parlament. Şi au întrat, d-lor. Nu voiu face biografia tuturor deputaţilor de naţionalitate jidănească cari au ajuns în Parlament: mă voi mărgini a spune ceva despre unul sin-

gur din ei: este senatorul ales în Bucovina, d. Henri Streitman. Nu voiu spune părerea mea personală ci voiu citi un pasaj care a apărut în una din cele mai răspândite reviste din Germania, este revista Weltkampf. Iată ce spune această revistă despre d. Streitman. Este vorba de manifestaţiunile jidăneşti în timpul ocupaţiunii în România. „Şi mai şi s'a mai manifestat literatul HenriStrietman de naţionalitate română, care era internat în mănăstirea Tismana, numind pe compatrioţii săi, într'o scrisoare adresată fratelui lui, „o bandă de hoţi, roasă de alcool şi sifilis" (Sgomot).

Iată, d-lor, cine a ajuns prin bunăvoinţa guvernului să reprezinte populaţiunea românească din Bucovina în Senatul României: d. Henri Stritman, care a făcut această profesiune de credinţă: d. Henri Stritman, care s'a ales pe listele d-voastre, d. Henri Streitman care în sfârsit este membru al partidului poporului. De aceea spunem şi constatăm că guvernul, care numără în sânul său trei membri, despre cari şi despre a cărora activitate naţionalistă înainte de constituirea guvernului toată lumea vorbea cu elogii şi de activitatea cărora se legau cele mai frumoase speranţe nu a făcut altceva decât să calce în picioare evanghelia sublimă a naţionalismului.

In Transilvania partidul naţional a învins în alegeri, a avut un necontestat succes. Ei bine, d-lor, eu fac afirmaţia dela aceasta tribună, că nu partidul naţional a învins în Transilvania, ci a învins ideia naţională ultragiată prin d-voastre, a învins ideea naţională prin partidul naţional. Să nu vă supere această constatare.

D. Iuliu Maniu: Noi nici n'am voit, nici când altceva decât să aducem la triumf ideea naţională; suntem fericiţi că am putut să o aducem. Noi nu luptăm pentru persoane, ci pentru un mare ideal, pe care l-am servit şi-l servim întotdeauna. (Aplause pe băncile partidului naţional).

D. I. Lupaş, ministrul sănătăţii şi ocrotirilor sociale: Să ştie d. Maniu că această idee naţională am servit-o şi noi tot astfel. (Aplause pe băncile majorităţii).

D. Valeriu Pop: Această constatare a mea vă onorează şi dacă de pe urma acestor alegeri veţi şti să trageţi consecinţele, atunci d-voastre veţi face un bine şi pentru d-voastre şi veţi face un mare bine şi pentru ţară. Dacă d-voastre veţi părăsi cărările nebuloase ale democratiei de provenienţă străină şi vă veţi avânta pe cărările luminoase ale naţionalismului intransigent, atunci nu numai că va fi spre binele d-voastre ci şi ţara vă va binecuvânta.

D. Dr. N. Lupu: D-ta n'ai fost la un congres internaţional la Budapesta? Ce-mi vorbeşti mie de străini, când ai stat de vorbă cu toţi ungurii? (Sgomot).

D. I. Zelea Codreanu: Nu este vorba de ce a fost, este vorba de ce este

D. A. C. Cuza: Erau internaţionali creştini nu jidani.

D. Dr. N. Lupu: Porţi svastica internaţională dela Berlin.

D. I. Zelea Codreanu: Acesta este semnul rassei arice dela obârşia ei, este comună tuturor popoarelor arice.

D. Dr. N. Lupu: Este semne semitic, i-am dovedit. Trebuie să te circumcizi, să te tatuezi . . . (Intreruperi).

D. I. Zelea Codreanu: Nu este adevărat. Vom dovedi că nu este adevărat.

D. Dr. N. Lupu: Ttebuie să vă deformaţi capul, să vă tatuaţi . . .

D. Mişu Papp-Craiova: S'a adus o acuzaţiune ziaristului Streitman. Principiile mele antisemite sunt deajuns cunoscute. Sunt însă de acord ca om cu raţiune, să spun că Streitman a fost singurul ovrei care a avut o atitudine demnă în timpul răsboiului. O ştim aceasta dela români cari au fost internaţi cu el la Tismana, că acest ovrei n'a spus niciodată că este ovrei, ci a spus totdeauna că este român.

D. Dr. Aurel Dobrescu: Ce vă faceţi atunci cu Wurnbrand şi cu Iaroslavici?

D. Valeriu Pop: D-lor, dacă privesc şi mă gândesc la toate câte s'au întâmplat de două săptămâni aci, dacă îmi reamintesc toate frământările d-voastre, dacă îmi aduc aminte de toate patimile cari s'au deslănţuit şi şi-au găsit ecoul în această incintă, dacă văd zădărnicia tuturor frământărilor din partidele politice, dacă trebuie să constatăm că oamenii noştri politici, oamenii noştri de Stat, în soluţionarea celor mai grave probleme ce interesează viitorul acestei ţări şi al acestui neam, sunt lipsiţi de orientarea hotărâtă şi, în primul rând, înţeleg şi vizez aci problema jidovească, care în legătură cu toată propaganda de din afară, care în legătură cu imprejurarea că jidănimea la noi nu numai că este o forţă apreciabilă economică şi culturală ci are şi un număr exasperant de mare în raport cu populaţiunea românească; când văd că toate aceste stări constitue o forţă de disoluţiune, cel puţin tot atât de puternică cum a fost comunismul şi bolşevismul în Italia; când vedem că nu este nicăeri un punct de reazăm, un far luminos către care să se îndrepte factorii politici hotărâtori din această ţară, către care să se îndrepte toată opera de guvernare, atunci cu drept cuvânt trebuie să constatăm că aceste lucruri ne vor duce în mod fatal şi inevitabil, nu acolo unde spunea d. dr. Lupu, şi anume la o anarhie şi desordine, ci ne vor duce în mod logic, acolo unde lucrurile trebuie să ajungă, la o dictatură făţişă, o dictatură naţională. (Aplause pe băncile Ligii apărări, naţionale creştine).

Instituţiunea dictaturii naţionale să nu vă apară ca ceva straniu, ca ceva ce trebuie să sperie; instituţiunea dictatureine este familiară şi izvoreşte din însăşi sufletul şi mentalitatea latină.

D. Dr. Aurel Dobrescu: Cine va va fi dictatorul, d. Cuza?

D. Dr. N. Lupu: D-le preşedinte, se atacă instituţiunile fundamentale ale ţării. Aveţi datoria să opriţi astfel de atacuri. (Sgomot).

D. Valeriu Pop: Strămoşii noştri romani, cari au avut acel admirabil simţ politic, care i-a făcut stăpânii lumii întregi, din dictatură au făcut o instituţiune constituţională şi ori de câte ori interesele superioare ale Statului roman au fost puse în joc, tot de atâtea ori a fost adus un dictator, care a salvat aceste interese permante primejduite. (Aplause pe băncile Ligii apărării naţionale creştine).

Istoria ne învaţă că la toate popoarele latine, numai atunci s'au săvârşit fapte mari şi naţiunile respective numai atunci s'au ridicat până la cele mai înalte culmi ale gloriei şi prosperităţii, când ele au fost sub stăpânirea dictatorială. Şi, ceeace ne dovedeşte istoria, se repetă, azi, în mod atât de plastic, în Italia lui Mussolini.

Şi atunci, noi, cari avem cea mai deplină încredere în puterea de vitalitate a neamului românesc, noi cari cunoaştem calităţile excepţionale ale acestui neam, avem credinţa nestrămutată că atunci când împrejurările vor fi coapte pentru acest lucru, din sânul acestui popor va răsări acel om care v'a înfăptui dictatura naţională în această ţară, care vă va înlătura pe d-voastre pe toţi cari sunteţi inutili în viaţa politică a a acestei ţări. (Aplause pe băncile

grupului Ligii apărării naționale creștine și a unei părți de pe băncile majorității).

D. A C. Cuza: Nu inutili, periculoși!

D. Valeriu Pop: Și va ridica la cea mai înaltă strălucire Tronul Dinastiei noastre adorate, va da dreptatea așteptată de mult poporului românesc și va face din această țară un factor hotărâtor și respectat în concertul popoarelor europene. (Aplause pe băncile partidului Ligii apărării naționale creștine și a unei părți de pe băncite majorității.)

Vă cer iertare, d-lor, dacă, în legătură cu discuțiunea la validarea alegerilor din judnțul Turda, am făcut și câteva considerații de ordin general.

Nu-mi fac iluzia că contestațiile susținute de noi pot să aibă și altă soartă decât aceea pe care au avut'o toate celelalte contestații, și nu-mi fac această iluzie, pentrucă îmi dau perfect seama că validarea sau nevalidarea unei alegeri nu e privită de această Cameră ca o chestiune de dreptate și legalitate: ea e privită ca o chestiune de ordin politic și dacă așa este privită, în mod inevitabil, toate contestațiile vor fi respinse.

De-oarece, însă, am credința că mulți dintre d-voastre ar dori să ridice evanghelia călcată în picioare, ar dori ca să o cinstească din nou aceasta evanghelie și fiindcă am credința că această pornire a acelora este isvorâtă din suflet senin și curat, de aceea îmi permit a vă spune că este greu a ridica o evanghelie odată călcată în picioare. De aceea să știți că atunci veți începe a cinsti din nou această evanghelie, care a fost călcată de d-voastre în picioare. când veți face cel dintâiu act de dreptate, când veți face cel dintâi act de bărbăție.

Iar acum, d-lor, aveți cuvântul: urnele vă așteaptă la vot. (Aplause prelungite pe băncile Ligii apărării naționale creștine).

Caracterul L. A. N. C.

Determinarea caracterului L. A. N. C. din punctul de vedere al grupărlor politice făcută de științele politice, pentru cei ce lucrăm militant la crearea posibilităților de înfăptuire a programului ei, nu prezintă mare interes. Totuș faptul, că lumea, și cea laică, s'a obicinuit să se folosească de aceste clasificări la orice discuții în jurul grupărilor noastre politice, de ceeace firește n'a putut fi ferită nici L. A. N. C., ne obligă să ne ocupăm, cât de succint și de aceasta chestiune.

Șablonul întrebuințat este cel trecut, ca mai intuitiv, în limbajul comun: partid de dreapta, de stânga etc. Il vom păstra și noi.

Imprejurarea, că L. A. N. C. acceptă ordinea socială burgheză, a făcut să se creadă, că ea și-a imprimat doctrinar caracterul unei organizații politice de dreapta. Prin ceeace s'ar înțelege în prima linie, că este una conservatoare, având de scop păstrarea unor stări de lucruri, pentru răsturnarea cărora tocmai lucrează. Se evită a se numi de stânga, pentrucă lumea s'a îndeletnicit a privi ca atari numai pe acelea, cari și-au insușit din ideologia socialistă cel puțin principiul luptei de clasă. Până când de fapt însușirea esențială a unei politici de stânga, deși politica se ocupă de mijloacele de organizare a vieții de stat, trebuie să consiste nu într'atât în adoptarea unor forme noui de întocmire a societății, cât mai ales în tendința hotărâtă de a stârpi anomaliile politice și sociale ale regimului economic capitalist și prin aceasta a realiza o cât mai mare apropriere de dreptatea socială absolută. Sub acest raport L. A. N. C. de aceasta a doua extremitate s'ar putea vedea mai apropriată. Dar nu-i lipsește nici elementul unei politici de centru, închegându-se în jurul unei idei, pentru traducerea în fapt a căreia se înrolează cu conștiința împăcată repre entanți ai tuturor claselor sociale

Greutatea evidentă de a se aplica relativ la L. A. N. C. terminologia curentă nu înseamnă însă o lipsă de preciziune și claritate a ideologiei sale și deci o organizație politică, al cărei rost ar rămânea neînțeles.

Explicațiunea cauzei adevărate nu este tot atât de grea.

Trăim vremuri, cari prin faptul și consecințele războiului mondial în multe privințe au rupt firul continuității cu trecutul. In o seamă de ramuri ale vieții noastre sociale, evoluțiunea a trebuit, și va mai trebui încă, înlocuită cu revoluțiunea. In acelaș timp s'au sfărmat credințe ce păreau adevăruri și în sufletul acelora, cari din interes trebuiau să le conteste.

S'a văzut, că revoluționarea pe de-a întregul a structurei actuale a societății în senzul unei anumite concepții, nu aduce o schimbare în mai bine. Se operează numai o inversare de roluri; încolo rămâne acelaș raport de stăpâni și stăpâniți. De altă parte, forme de manifestare a voințelor populare, cari prin democratismul lor aveau aparența de a fi unicele în stare să realizeze o dreaptă ordine socială, s'au dovedit cu desăvârșire incapabile.

In aceasta situație, căreia vechile politici, nu i s'au adoptat întru nimic și în care astfel menținerea fără condiții a vechei ordine sociale, ca și înlocuirea totală a aceleia, consfințesc în aceeaș măsură inegalitățile sociale și economice, simptomele de boală, ale societății actuale, — s'a născut nevoia unor noi orientări politice, cari se înțeleagă suflul vremii, orientări, cari, cu aplicațiuni specifice fiecărei țări, s'au și ivit pretutindeni, unde bântue aceleași rele.

Acestea, pornind dela constatarea incapacității vechilor politici, nu se mulțumesc totuș cu un rol de pură moderațiune, de conciliere a extremităților. In sensul nevoilor din cari au isvorit, ele reprezintă radicalismul integral în toate domeniile, în cari anomaliile ating organic corpul social și vor să conserve nealterat anumite stări de lucruri, cari nu numai nu periclitează o dreaptă ordine socială, Iar sunt chiar necesare pentru crearea ei.

Aceasta este politica L. A. N. C.

Nu i-am putut determina caracterul cu ajutorul categorisirilor uzuale, dar îi putem defini și justifica funcțiunea, ce o îndeplinește în fața exigențelor vremii.

In asemenea condiții, discuțiile scolastice producătoare de confusii devin inutile.

Dr. George Rusu.

Ideea naţională ca principiu economic

Activitatea economică a unui popor trebue considerată ca o manifestare vie, a energiilor sale constructive.

Economia unui popor este o latură a civilizaţiei sale.

Activitatea economică a unui popor este strâns legată de condiţiuni geografice, de calităţi fizice şi psihologice. Această activitate creiază valori. Astfel, din punct de vedere psihologic, un popor meridional a cărui ocupaţie e în mare parte păstoritul, este aplicat, către poezia epică; pe când un neam de vânători din regiunile nordice este înclinat către meditativitatea sobră. Inversând: sufletul unui popor, îl conduce către ocupaţiuni determinate. — Astfel, temperamentul epic, dă poporului ocupaţiuni, ce se desfăşoară în mijlocul naturei. De aici tragem concluzia: *că între psihologia unui popor şi ocupaţiile sale este o legătură atât de strânsă, încât aceste două categorii, se condiţionează în aşa chip, şi se creiază şi activează una prin cealaltă.*

Activitatea economică este numai *naţională.*

Toţi economiştii, cari au studiat fazele economice, s'au ocupat numai de: *economia naţională.* — Astfel: *List, Karl Bücher, Bruno Hildebrand.* Aceştia au împărţit fazele de desvoltare ale economiei naţionale după diferite criterii. Însă ideea de *„economie naţională“* este punctul de reazim în clasificările lor.

Din punct de vedere economic, individul este un: *agent.*

Însă, factorul de căpetenie, care realizează în mare activitatea economică, este: *naţionalitatea.* Ea edifică, creiază. Naţionalitatea are o forţă intrinsecă, care mână activitatea economică pe făgaşul realizărilor constructive.

*

In mers evolutiv, în cadrele omenirei, ideea naţională ca principiu economic, nu s'a manifestat activ, decât atunci, când progresul culturei a impregnat în mentalitatea oamenilor noţiunea de *„naţionalitate.“* — Însă, până la atingerea acestei etape, omenirea parcursese un drum lung cu forme economice rudimentare.

Pânăce s'a desvoltat simţul de sociabilitate omul îşi căuta hrana în mod: *individual.* Constituirea familiei pe baze solide a fost nucleul desvoltării economice. Căci separarea atribuţiunilor între bărbat şi femee, a împins înainte mecanismul economic primitiv.

Mai târziu, domesticirea animalelor şi inventarea agriculturei a legat pe om de pământul, care la început a fost stăpânit în devălmăşie.

Însă, istoria schiţează contururi economice, numai dela alcătuirea proprietăţii particulare.

Despre o industrie în sensul de azi nu se poate vorbi în cadrele istoriei antice. Industria era casnică şi numai construirea de corăbii de trecea pragul casei şi a uneltelor necesare în răsboiu. Totuşi, comerţul cu articole de lux din Orient şi cu principii alimentare era foarte activ. Un astfel de comerţ făceau Grecii Romanii, Egiptenii.

Comerţul — activitatea comercială — a condus la o luptă acută pentru hegemonia în marea Mediterană. Şi lupta economică a dus la o încleştare armată între Roma şi Carthaginezii semiţi, colonizaţi pe ţărmul african al Mediteranei. Războaele angajate între Romani şi Carthaginezi s'au dat în special pentru stăpânirea acestei mări. Însă, aceste lupte au afirmat cu putere principiul economic al ideii naţionale, deoarece ele s'au purtat între două popoare, ce-şi disputau mai presus de toate o regalitate: *economico-naţională.* Căci războaele punice s'au dat între două neamuri, cari n'aveau alt punct de legătură, decât acela că ambele aparţineau rasei albe. Incolo între ele erau deosebiri fundamentale: Romanii fiind latini iar Carthaginezii semiţi.

In cursul istoriei antice, din punct de vedere al activităţii economice, Jidovii n'aveau prismatul de astăzi. Ei trăiau în Palestina într'o decădere completă.

Când a apărut Isus pe pământ Jidovii erau dezorientaţi. Stăpânirea romană îi strânsese tare luându-le orice independenţă politică. Ei duceau din greu jugul iobăgiei, după revolta care a avut de rezultat dărâmarea Ierusalemului. Abia dupăce blestemul biblic, a prins a apăsa pe grumajii lor, au început lupta de penetrare în Europa, încât la 476 când Roma cade sub barbari, îi găsim răspândiţi pe cuprinsul întregului imperiu roman.

In cursul evului mediu afirmarea ideii naţionale ca principiu economic nu este prilejuită de evenimente capitale. Căci în acest stadiu popoarele se consolidează din punct de vedere etnic. Iar războaele lui Carol cel Mare, au mai mult un substrat politic decât unul economic. Şi întreaga activitate economică în evul de mijloc marchează un regres, faţă de avântul din antichitate. Seniorul trăeşte numai pentru el şi familia lui din munca ţăranului iobag. Doar activitatea economiei orăşăneşti autonome. de mai licăreşte palid pe orizontul economic.

Dela Cromwel în Anglia şi Colbert în Franţa se începe protecţionismul economiei naţionale. Şi toate şcoalele: a mercantiliştilor, a fiziocraţilor, şcoala clasică a lui Adam Smith precum şi cea istorică reprezentată prin Schmoller, au teoretizat doctrinele economice, cu scopul promovării mersului ascendent al economiei naţionale.

In timpul istoriei moderne, Jidovii se înfing adânc în viaţa ecomică a popoarelor. Ei pun mâna pe capitaluri, pe comerţul mondial, pe m rea industrie. In calitatea lor de capitalişti exploatează masele proletare.

Războiul dela 1871, dintre Franţa şi Germania, pe lângă motive politice a avut şi un substrat economic. Însă, acest războiu a fost mai mult un atentat contra nobilei Franţe. — Germania se temea de rivalitatea economică a Franţei. Şi de aceea a îngenuchiat-o trecător.

Însă, niciodată în istoria omenirei principiul economic al ideii naţionale, nu s'a afirmat mai decisiv, ca în războiul mondial. Acest războiu s'a început din motive economice şi a avut incalculabile urmări politico-naţionale. Astfel a chemat la viaţă naţională popoarele, cari între graniţele Europei trăiau sub steag străin. A promovat reconstituirea Poloniei, CehoSlovaciei şi integrarea Jugo-Slaviei şi a României etc.

Activitatea economică mondială trăieşte astăzi sub scutul capitalismului. Marile capitaluri, trusturile, cartelele sunt în mâini jidoveşti. Jidovii au regalitatea banului şi sunt stăpâni pe viaţa economică mondială: comerţul şi industria.

*

Capitalismul cu formele lui complexe de manifestare: concentrarea, diviziunea muncii etc., a ridicat vehemente proteste în largile pături poporane. Deoarece capitaliştii îşi măresc averile pe spinarea muncitorului salariat.

In jurul dezavantajelor promovate de capitalism s'a alcătuit o întreagă doctrină: *teoria socialistă.* Această teorie preconizează socializarea averilor. Socialiştii spun, că cei dintâiu îndreptăţiţi la beneficii sunt munci-

torii. Că actuala alcătuire socială este nedreaptă. Că evoluţia duce spre o societate socialistă.

Nu anticipăm nimic asupra prevederilor socialiste.

Doctrina antisemită însă, e o doctrină: *conservatoare-evoluţionistă.*

Doctrina antisemită se opune categoric celei socialiste. Antisemitismul e: *naţional;* socialismul e: *internaţional.* Antisemitismul e: *conservator;* socialismul este: *extremist.* Antisemitismul e: *evoluţionist:* socialismul e: *revoluţionar.* Antisemitismul apără: *proprietatea;* socialismul preconizează: *socializarea proprietăţii.* Antisemitismul luptă pe cărări: *constructive;* socialismul uzează de mijioace: *destructive*

Doctrina antisemită, consideră starea actuală de lucruri, ca pe o evoluţie necesară.

Doctrina antisemită luptă pe căi legale, pentru îmbunătăţirea situaţiei muncitorului industrial şi agricol. — Ea scrutează toate nedreptăţile sociale şi cercetează căile de remedierea răului.

Aplicarea ideii naţionale ca principiu economic, tinde către o împărtăşire omenească a tuturor indivizilor ce compun un stat, din bunurile produse. Aplicarea acestei „idei" ţinteşte la fericirea naţionalităţii.

Deaceea pentru a pune în valoare toate puterile productive de bunuri un popor trebue, să uzeze de aplicarea ideii naţionale, ca una ce urmăreşte validitarea naţionalităţii din punct de vedere economic.

*

In cadrele românismului, ideea naţională ca principiu economic s'a afirmat de mult!

Poporul român pe timpul plămădirii sale, era un popor de plugari.

Năvălirile barbare au silit pe locuitorii Daciei, să ia turmele dindărăt şi să se adăpostească în munţi. Intâlnindu-se în Carpaţi păstorii ardeleni cu cei munteni, au ajuns sigur de timpuriu la ideea omogeneităţii naţionalităţii române.

Şi trebue notat, că tocmai păstoritul a făcut posibilă omogeneitatea limbii române. Incât la întărirea şi unificarea neamului nostru a contribuit mult ocupaţiunea de căpetenie pe atunci a ţăranului român: *păstoritul.*

In timpul istoriei medievale, lupta de susţinere a elementului românesc, se dă mai mult din punct de vedere politic. Totuşi nu trebuie uitat, că în acest răstimp porturile dunărene erau în plină activitate comercială. Principatele erau în legături comerciale cu Genevezii şi Veneţienii. Şi câtă trudă nu vor fi depus modeştii negustori români pentru a se menţine pe piaţa porturilor dela Danubiu.

In agricultură, însă, avem un factor conservativ şi naţionalist: *răzeşul.* Răzeşul muncia moşia sa cu drag, pentrucă lupta adeseaori ca s'o apere de invazia streină. Insă răzeşul pierde treptat din însemnătate şi locul î-l ia: *boerul.* Boerul era naţionalist şi războinic. El muncia pământul cu ajutorul ţăranului iobag. Aşa că nu e nimic surprinzător, când Mihaiu Viteazul consfinţeşte prin hotărâre domnească: *iobăgia.*

Legăturile comerciale şi cărturăreşti cu Ardealul prin pasul Predealului şi Vulcanului, au întărit şi mai mult idealul de unitate a ambelor pături româneşti, depe cele două versante ale Carpaţilor.

La 1749 Mavrocordat prin cunoscuta sa reformă a ţintit la îmbunătăţirea situaţiei plugarului român. Şi această reformă nu trebuie considerată, decât ca o concretizare a dorinţelor ascunse, ce trăiau în sufletul ţărănimii împilate. A fost o reformă agrară cu caracter democratic, pentru acele vremuri.

In veacul al XIX-lea regulament tul organic reecţionar, întăreşte privilegiile boerilor şi lasă ţărănimea în aceeaşi iobăgie apăsătoare. Insă mai târziu ideea naţională ca principiu economic se afirmă cu tărie prin reforma agrară înfăptuită de Kogălniceanu.

Tot în veacul al XIX-lea, Jidovii acaparează capitalul românesc în mare parte şi din negustori ambulanţi ajung moşieri, exploatatori de păduri, stăpâni de fabrici.

Cum ideea naţională se aplică fructuos în latura economică, preconizăm aplicarea acestei „idei" în viaţa noastră economică. Căci numai în numele ideii naţionale, se poate duce lupta economică faţă de Jidani, ce-au acaparat viaţa comercială a oraşelor integral şi în mare parte şi pe-a satelor.

Marin Dragnea.

Ofensiva instinctului naţional

Ziua de 25 Mai a. c. a fost o dovadă elocventă şi semnificativă, că instinctul naţional începe să se deştepte, în vremurile acestea de uitare de sine, în păturile largi ale poporului românesc.

La răspântiile istoriei şi neamul românesc a cunoscut multe în vârtejul vremurilor, instinctul naţional i-a fost cea mai preţioasă călăuză, care l'a condus pe drumul realizării înaltelor idealuri naţionale.

Instinctul naţional a fost nistorul acelei mărețe acţiuni a gorjanului Tudor din Vladimireşti, eliberatoare de sub jugul Fanarioţilor. Conduşi de instinctul naţional legiunile eroului martir Avram Iancu, au înscris în istoria noastră, prologul marilor înfăptuiri de astăzi. Instinctul naţional a condus destinele neamului în sângeroase epopee a cărei grandioasă încoronare sunt noile hotare, cari cuprind pe toţi fraţii de acelaşi sânge şi limbă.

Iar astăzi, când rodul atâtor jertfe, sacrificii de sânge şi suflet este ameninţat de mâni nelegiuite; astăzi când partidele politice se întrec în a-şi uita datoriile imperioase ce le au, pentru consolidarea şi întrămarea noului stat, perseverând în a servi interesele criminale ale străinilor în dauna poporului românesc; instinctul de viaţă al neamului se afirmă cu tărie şi la această răspântie a istoriei.

S'au încercat duşmanii să stăvilească avalanşa instinctului de conservare naţională, însă au uitat, că apele mari ca şi valurile repezi ale instinctului unui neam, nu pot fi stăvilite şi astfel în ziua de 25 Mai cu toate ingerinţele şi piedecile puse în cale sufletul naţional s'a manifestat, trimiţând în Parlamentul Ţării zece deputaţi, representanţi ai Ligii Apărării Naţionale Creştine, în care şi-a pus toată încrederaa, că va putea să scoată la limanul mântuirii barca neamului, ameninţată de valurile lacome şi furioase ale străinilor.

„Vom lupta să pregătim viitorul, pentrucă, prezentul, parlamentar cel puţin este excesiv de întristător, pentru aceia cari sunt sentimentali. Eu vă declar, că nu sunt sentimental şi voi lupta ca să schimb această stare de lucruri." Este un fragment din declaraţia de război, rostită în şedinţa Camerei deputaţilor din 27 Iunie a. c. de către preşedintele Ligii Apărării Naţio ale Creştine, vajnicul şi credinciosul luptător pentru aspiraţiunile naţionale dl A. C. Cuza.

Ofensiva a început! Este ofensiva instinctului naţional! Este ofensiva de rezultatul căreia atârnă isbânda sau catastrofa unui neam! Este ofensiva pentru pregătirea unui viitor de progres şi fericire neamului românesc pe pământul unde au sângerat şi stăruit strămoşii!

Să luăm aminte!

I. N. Palade.
student în drept.

Suntem în războiu . . .

Adevăratul şi groaznicul războiu se duce pe tărâmul economic-cultural şi, desigur, mult mai puţin pe calea armată. Războaiele militare, în totdeauna, au folosit mai mult popoarelor ce nu s'au învolburat în acele războaie şi mai ales, a folosit jidanilor, cari ştiu să rămână cât mai înafară de frontul războiului militar. Chiar ei provoacă aceste războaie, pentru ca să tragă toate foloasele ce le pot avea mai greu şi mai încet în timp de pace. Se folosesc pentru acest scop, de multiplele lor asociaţiuni — cunoscute şi mai ales acele necunoscute pe de-a întregul — din care, bine-înţeles, nu lipsesc *„cozile de topor"* egalând pe *„ţărănişti" — exercitându-se astfel, opera de stăpânire a jidanilor şi în ţara românească ca şi în restul lumii . . .*

In războiul ce trebuie să ducem pentru apărarea vieţei naţionale româneşti, noi românii, nu cunoaştem azi un alt duşman mai mare şi mai puternic de cât „Jidanul", care — la început milogindu-se, fără impunerea *„ligei naţiunilor"* dar prin slăbiciunea, neprevederea şi venalitatea noastră a fost tolerat, să se desvolte, ca nicăeri în altă ţară şi mai apoi, cu concursul *„ligei naţiunilor ! ?"* a ajuns să reprezinte a şaptea parte. din poporaţia totală a ţărei româneşti — *acum ne stăpâneşte ca pe nişte robi fără conştiinţă.*

*

Sub egida „ligei naţiunilor" jidanii din ţara românească alcătuesc un *„Stat în Stat" :* interzicând aici îndreptăţirea unei vieţi româneşti ; calificând de „antisemitism" ori-ce manifestare a fiinţei etnice româneşti ; *arogând pentru jidani dreptul de a duce şi impune, pentru toţi, o viaţă jidănească în ţara românească ; mai pretind că sunt"* **şi patrioţi români"** *— când ne declară războiu . . . pe pământul ţării noastre, îmbelşugat cu stropi de sânge. ce nici-odată n'a fost jidovesc ! . . .*

Dacă se mai îndoieşte cine-va de veracitatea acestei ne-mai-pomenite îndrăzneli jidoveşti — pe acela — îl rog, să bine-voiască a'şi procura ziarul **„Renaşterea Noastră"** *organ naţional evreesc,* ce apare în Bucureşti, Str. Şelari 7 etaj — cu data de Sâmbătă, 17 Iulie 1926, având Nr. 131—132, în care, sub titlul **„Ne dispreţuesc"**, va citi cele-ce urmează :

„De când există Parlament român, „nu s'au rostit cuvinte atât de dis„preţuitoare faţă de evrei, ca acele „ale d-lui ministru Goga, în discur„sul ce l-a ţinut cu prilejul validă„rilor".

„Guvernul Averescu din 1920 se „arătase în chestiunile evreeşti ceva „mai tolerant, adică ceva mai puţin „periculos decât . . . liberalii. O bu„nă parte din evrei — şi mai cu „seamă dintre basarabeni — ţinând „în samă acest trecut, şi-au dat vo„tul generalului".

„Dar abia s'a deschis Parlamen„tul şi dragostea averescanilor pen„tru populaţia evreească — o dra„goste plină de atenţii şi graţiozităţi „— a şi început să se arate."

„Simpatia sgomotoasă a majorita„rilor pentru ori-ce cuvânt de bat„jocorire, aruncat evreilor, *propunerea „candidaturei d-lui Wurmbrandt la „preşidenţia Camerei,* frequenta în„trebuinţare a epitetului injurios (!?) „jidan" şi acum în urmă izbucnirile „ne mai auzite ale ministrului Goga, „au creat în Parlament o atmosferă „cu adevărat hakenkeuzistă. Avem „şedinţe parlamentare, care nu se „deosebesc, cu nimic de întrunirile „antisemite din suburbii. *In această „atmosferă trebuie să vorbească re„prezentanţii izolaţi ai evreimii".* (la Palestina ! . . . aţi fi mai compacţi).

„Şi când te gândeşti că astăzi în„că mai răsună în uliţa evreească „îndemnul *„patriotic"* al înregimen„tării noastre în partidele politice „române". (dar cine v'a poftit ! ?)

*

„Umilinţele la care e expusă as„tăzi întreaga populaţie evreească a „ţării sunt o învăţătură pentru na„ivii atât de numeroşi în rândurile „noastre, cari îşi închipue că anti„semitismul va dispare odată cu nă„vala noastră în partidele româneşti". (iată cum jidanii îşi strâng rândurile ! . . .)

„Se va vedea poate cel puţin a„cum la ce foloseşte fuga noastră „ruşinoasă de ori-ce manifestare na„ţională proprie." (iată-l pe jidan şi erou hotărât pentru războiu ! . . .)

„Partidul naţional-evreesc prin e„xistenţa lui în Parlament n'ar putea „desigur împedeca furia şi ura ad„versarilor fireşti ai evreimei". (Dacă n'ar fi fost lăcomia de argint a lui Vodă Mihalache Sturza — acum nu ne-aţi fi spurcat locul şi nu ne-aţi fi asurzit cu chemările într'ajutor, ce îndreptaţi către coreligionarii şi mercenarii noştri ! . . . N. Tr.)

„— Dar desunirea noastră şi lin„guşirea celor tari provoacă în su„fletul deputaţitor majoritari un sen„timent mai ucigător ca ori-ce măr„turisire de duşmănie, provoacă dis„preţul." — *(iată cum se mărturiseşte duşmănia şi cum pe faţă, ne-a declarat războiu înăuntrul ţării noastre ! . . .)*

„Parlamentul şi opinia publică a „ţării, ne urâse cu desgustul pe ca„re-l ai faţă de sclav.

„In bună parte ne merităm soarta"! (adică : s'ar fi putut alt-fel ! ? ?)

*

„Monitorul" ne va aduce în cu„rând în extenso cuvântarea d-lui „Goga."

„Din cantitatea de batjocură ce „ne-a fost aruncată în obraz prin „mijlocirea acestui faimos discurs, „vom deduce cât de mare ne-a fost „vina în ultimele alegeri parlamen„tare". (nu vă fie teamă — de aici încolo se vor face alegerile fără voi !?

„Şi poate vom trage cel puţin a„cum o bună învăţătură pentru vii„tor". (R.)

Desigur, răposatul Al. V. Beldiman, în loc să fi ridicat o tribună jidănească, în această chestiune şi-ar fi putut zice al său *„Să te fereşti Română de cui străin în casă !*

*

Tot în sus-citatul ziar jidănesc, sub titlul *„Cuvântul reprezentanţilor evreimii la discuţia mesagiului"* se citeşte : Discursul Marelui Rabin al Basarabiei, dl Senator L. Tzirelsohn (o vulpe jidănească), care relevă valul de antisemitism, *„ce în ultima vreme"* (pe când obrăznicia jidanilor a crescut) „a cuprins întreaga România — făcâdu-se a nu înţelege *„că aceasta este numai începutul de reacţiune a orbeţilor de până eri"* — mai îndrăzneşte să ceară înfrângerea manifestărilor româneşti, în ţara românească — promiţând să ne înlesnească promovarea unei bune consideraţiuni (bine înţeles pe baza abdicării noastre etnice) în faţa civilizaţiei jidăneşti . . .

Se mai citeşte : şi discursul dlui deputat Mayer Ebner, care, ori-cât de doctor ar fi, cu toată supărarea dsale, tot „jidan" rămâne — prevestind renaşterea poporului lui „Juda" — duşmanul de moarte a intregei creştinătăţi ! . . . .

*

Dacă *„liga naţiunilor"* n'ar vrea, sau n'ar putea să ne ajute, şi pe noi-românii, în expulzarea *„otravei sociale"*, care se numeşte *„jidan"* şi care ne-a copleşit până aproape de sufocare, cum nici o altă naţie, pe lume, nu este — atunci — de la sine este înţeles : dreptul şi da-

toria ori-cărui guvern român şi, mai cu samă, a celui actual, este: *că, fără prea multă întârziere, să ia măsurile necesitate de punerea in aplicare a* **Art. 7,** *a* **Art. 25 — şi Art. 36** *din programul Ligii Apărării Naţionale Creştine, care pe scurt, glăsueşte* **„Afară Jidanii!...“** Totodată, trebuesc luate cele mai severe măsuri ca poporul românesc, pe lângă munca ce obişunit de pune, *să facă şi economii,* **obligându-l la prevederi fortate,** *împedecând graba ce pune în risipirea muncii pe băutura şi nimicurile prin care* **„jidanii“** *ademenesc pe românii nepricepători, ce se lasă jefuiţi de munca lor....*

Dacă, fie-care dintre români, s'ar obliga să respecte, în total, cuvântul de ordine **„nu daţi nimic şi mai ales nu primiţi nimic de la jidani“** *se va vedea cum numai după 16—20 săptămâni* **„intreaga jidănime — neamul de ploşniţi şi păduchi“** *ne va părăsi fără să fim siliţi a'l violenta....* Urmând, apoi, ca această jidănărime să se susţină prin forţe proprii în Palestina sau în Chersonul conferit lor de curând — de unde s'ar putea, când-va, să ne declare şi războiul ingrădit de dreptul ginţilor.... *Liberi sunt să-i suporte în ţara lor, pe comptul lor, ori-care din aceice obişnuesc a se afişa ca apărători ai humanităţii şi civilizaţiei!...* **S'o facă aceasta pe comptul lor şi atunci vor fi înţelese suferinţele româneşti!...**

Poporul românesc, in nici un caz, nu poate primi războiul, ce făţis, acum îi se declară, de către jidani, pe pământul ţării româneşti — atunci — reuşita românilor s'ar trâmbiţa ca „progromul contra jidanilor!...“

Mane. Tekel. Fares!...

Ismail in 20 Iulie 1926.

Ing. V. I. Gheorghin.

Crezul nostru politic

Dacă în viitor să vor răsfoii paginile acestei tipărituri periodice, documente politice a mişcării naţionale creştine, spre a destăinui voinţa politică română a acestor vremuri, nu să va putea trece cu vederea peste cuvintele lapidare ale D-lui Valeriu Pop, cari exprimă hotărât şi sărbătoresc credeul politic al poporului român, prin a cărui jertfe s'a înfăptuit România-Mare.

„Naţiunea românească nu vrea să ştie de pacturi şi compromisuri cu minorităţile etnice, naţiunea vrea luptă pentru asigurarea întâietăţii Românului în propria sa ţară, Românii **vreau o politică de intransigenţă naţională**[1])**“.**

Dela unire încoace; înfăptuită la Alba-Iulia în 1 Decemvrie 1918, nu trece zi, ca minorităţile etnice conlocuitoare, să nu ne molesteze cu plângerile lor, parcă n'avem altceva de lucru!

Hotărârile dela Alba-Iulia au garantat, e adevărat, desvoltarea liberă a cetăţenilor de limbă străină în hotarele noastre. Dar nici decum nu s'a permis sau se va permite un amestec din partea străinilor în afacerile noastre de Stat.

Legături prieteneşti cu statele învecinate au existat de veacuri încoace, analog şi legături înlăuntrul ţării cu oaspeţii României. Dar aceste legături s'au interprins pe baza bunei înţelegeri având un caracter pur economic-comercial. Insă nici odată n'a existat între România şi o gloată etnică străină vre-o pretenie sufletească. Aşa fel nici în România minorităţile etnice nu vor putea alcătui un Stat în Statul nostru.

Sibiu, la 15 Iulie 1926.

Victor P. Barcianu,
licenţiat în litere şi ştiinţe.

1) Vezi „Infrăţirea Românească“, Cluj, II, nrul 16 din 15 Iunie 1926.

Aceasta e adevărata părere?

Sub acest titlu organul oficios al episcopului luteran din Sibiu glosează prelegerea dlui *Ştefan Meteş* ţinută în sala prefecturei Sibiu în 7 Martie a. c.

Prelegerea dlui Ştefan Meteş pentru noi Românii transilvăneni a venit pe aşteptate, şi a fost primită cu nerăbdare ca un răspuns bine venit la un şir de învinovăţiri nejustificate şi lipsite de orice temei istoric sau ştiinţific, căci după o desbatere a chestiei minoritare în parlament şi senat da ani de zile, opinia publică românească încă n'a răspuns cum se cuvine, şi totuşi trebuia să răspundă odată verde făţis.

Minoritarii însă, îndeosebi săsimea noastră, pe semne, nu s'a aşteptat la un atac aşa de vehement din partea noastră.

Dar îmgâmfarea minoritară, trufia imperialistă, de ani de zile lăudându-se cu înalta ei avere culturală, cu misiunea ei culturală faţă de noi, horcăind şi moţăind ca porcul sătul, să deşteaptă.

Dar ce gurăcască ni-se înfăţişează? După beţia de cuvinte, după treerarea de vorbe goale, iată apa munţilor noştri nu le prea place.

Patrioţi însufleţitii ai unui stat corupt şi şubred de alaltă-eri, duşmanii noştri de moarte, primiţi de guvernul român cu o ignoranţă completă, aparţinătorii culturei populare româneşti, învăţăceii se rescoală faţă de măestru! Se poate văzând că guvernul român e surd faţă de petiţiile lor văzând că parlamentul minoritar în Geneva primeşte doleanţele lor cu uşile închise, văzând conducătorii minoritari că nu pot sta în faţa alegătorilor proprii, bătuţi şi nimiciţi pe toate liniile, încep a se deştepta din somnul lor de beţie.

Aceasta e adevărata părere?

Da, e răspunsul nostru categoric şi energic.

A auzi adevărul, nu este pe gustul fie-căruia.

Dl Ştefan Meteş a dovedit, că mult lăudata cultură săsească e împrumutată în partea cea mai mare de la Români. Dsa a dovedit, că organizaţia comunală săsească e împrumutată în partea cea mai mare de la Români. Dsa a dovedit, că organizaţia comunală săsească la sat şi la oraş e împrumutată de la Români, căci unde ar fi găsită ei, în patria lor renană, pe acelea vremuri, astfel de instituţii? Semnele şi armele culturale ale saşilor sunt împrumutate dela Români, cum sunt por;ul, casa, economia naţională, agricultura, meseria naţională, ce se dovedeşte şi prin faptul, că idiomul săsesc împrumută termenii respectivi din limba română.

Dl Nicolae Iorga a dovedit la alt loc, că săcuimea, venind în ţară în al XIII-lea secol, a dat de o puternică şi înaltă cultură românească, pe care a asimilat-o complet.

Magna Carta a saşilor, datată din al XIII-lea secol, apreciază elementul german în mod clar şi respicat ca oaspeţi *(hospites)* ai acestui pământ. *Unus sit populus,* unul să fie poporul admoniază cronícarul descendenţii, adecă, trăiţi în pace şi bună înţelegere. Dar nici decum n'a vrut cronicarul a da acestor cuvinte un înţeles politic aşa fel, ca elementul german să ne supravegh‌ieze sau

să ne sfătuiască sau să ne judece după placul lor. Ci noi, zidul puternic al ortodoxismului la porțile răsăritului, avem dreptul de a cârmui și controla minoritarii, un drept obținut prin prioritatea noastră istorică și prin supremația noastră politică în Balcani.

Acest fapt istoric îl pot dovedi arheologicește. Clădiri mai vechi de cât din evul mediu a minoritarilor nu se găsesc în Transilvania, Doar nu va susține săsimea sau săcuimea că noi, Românii am ocupat casele lor? Dar și clădirile bisericești datează deabea din al XIII-lea secol, când mișcarea gotică, de origine răsăriteană, pe timpul cruciatelor a ajuns în Europa mai întâi în Franța, de unde s'a răspândit pretutindeni unde locuiau credincioși catolici. Adecă, și arhitectura bisericească a minoritarilor, nu numai că noi Românii n'am acceptat-o, dar trebuie împărțită între luterani și catolici.

Clădiri și mai vechi pe acest pământ, adecă înaintea secolului al XIII-lea, aparțin culturei dacă-românești, și câte clădiri sau material de clădit n'a trecut întâmplător în mânile minoritarilor!

Cu toate că noi de secole încoace găzduim minoritarii în hotarele noastre, așa fel, ca ei se pot lăuda cu instituții culturale proprii, înființate în umbra zidurilor noastre, cu toate că țăranul român de secoli încoace pune pânea cea de toate zilele pe masa oaspeților, înjurăturile ofensatoare la adresa noastră, cum voiu arăta la alt loc, nu încetează.

Ofensiva dlui *Ștefan Meteș* trebuie deci urmată și primită pretutindeni cu vii aplauze.

Victor P. Barcianu.

Un pericol național: pocăitismul

Deși par — toate — paradoxal totuși afirmațiunea noastră corespunde realității.

Adventismul sau pocăitismul cum i-se zice în înțeles vulgar (și mai ademenitor) constituie pentru noi ca națiune abia închegată și fragedă un adevărat pericol distrugător, cu sorți de preponderanță.

Ravagiile lui cresc zilnic sub ochii noștri și totuși nimeni din cei în drept nu se gândesc — cel putin — să ia măsuri de opresiune.

Sate întregi, năpădite de agenți subverșivi, ascunși sub falșa haină de apostol, iși părăsesc credința strămoșiască, cu toată frumusețea și splendoarea ei de misticism curat, și trec în tabăra adeversă.

Și odată cu aceasta toate obiceiurile noastre tradiționale, sunt uitate, lăpădate ca niște haine vechi.

Tot ceea ce vremea mașteră ne-a păstrat nepătat, tot ceea ce dă vieții noastre un colorit național mai pronunțat și o structură curat românească, disprețuit, ba chiar hulit.

Adventismul se consideră pe sine descătușat de sub lanțurile obligațiunilor sociale.

De aici o ermetică izolare față de viața națională, de desfășurările și imperativele ei, adică cu alte cuvinte o complectă și nejustificată desertare din lupta pentru progres.

Bazat fiind pe anumite prejudecăți religioase smulse mai mult cu sila din caierul încâlcit Scripturii el tinde să formeze în afară de noi o societate nouă indepedentă de orice necesități pământești; o societate constrânsă, închegată în legile de fer ale unei credințe de un sentimentalism și iobăgism religios aproape exagerat, care încalcă cu dispreț impulsurile atavice și naturale ce isvoresc din legăturile cu viața propriu zisă.

Am putea zice: un fel de bolșevism religios, o mare și ciudată comunitate spirituală, unde sufletele se răstignesc benevol pe crucea resemnării, așteptând într'o pasivitate îmbătată cu nădejdi promițătoare, mântuirea și răsplata.

Și lucru curios: cei mai vajnici aderenți ai acestei secte sunt acei cari înainte au dus o mai destrăbălată viață.

Adventismul este deci rezultanta lacomiei sufletelor de o viață mai pură, mai liniștită.

O sete oarbă pentru răcorirea și adăparea lor dintr'un isvor nepătat, singurul existent: religia.

Dar tocmai această nesățioasă sete a adus vădita exagerare.

Religia nu trebuia considerată în afară de viață. Din contră: ea e nucleul vieții e viața însăși, nu în limite restrânse, ci în largi și generale linii care'i cuprind în ele tot sensul.

A face din religie o pârtie aparte spre a străbate viața e o crimă inadmisibilă cu repercursiuni dezastruoase.

Cât pt. noi, din punct de vedere național, religia ne-a fost scutul etern de pază, ne-a fost acel prețios instinct de conservare integrală, acea nobilă și neînțeleasă pulsivitate continuă și evolutivă, creatoare de energii. Cu ea am trăit. Ea ne-a fost scopul și viața pe pământ. Din sânul ei au înflorit toate acele manifestări exterioare, de un misticism sălbatic și simplu, sintetizate în toate obiceiurile noastre de structură pur românească.

Pentruce acum disprețul contra lor când ele nu sunt altceva decát flori răsărite pe ramurile religiei-vieții noastre de popor credincios.

Desigur: viața de astăzi așa cum o vedem noi, lasă mult de dorit.

Lumea s'a înrăit. Bisericele s'au uitat. Numele Domnului e la mulți numai un pom uscat în mijlocul pustiului sufletesc etc.

Dar toate acestea sunt urmările răsboiului, urmări pe care în nici un caz adventismul nu le poate revendica, așa după cum bolșevismul (fratele său în materie politică) n'a putut vindeca rănile societăților umane, tocmai fiindcă a exclus din mijloace religia.

Pentru remoralizarea vieții publice trebuiesc căutate alte căi care să ducă la împăciuirea dorită.

Pe lângă acestea adventismul tinde să distrugă o întreagă clasă națională, al cărei rol în cultura românească e de o preponderanță cunoscută tuturor — anume preoțimea.

Orice caz și oricât de dureros ar fi acest adevăr, el trebuie arătat.

Preoții au fost totdeauna purtătorii făcliilor naționale, au fost stegarii luptei noastre contra cutropitorilor, au fost floarea intelectualității noastre la sate, semănătorii a căror cuvinte simbolice au ținut trează în sufletul mulțimii conștiința și demnitatea națională. Dacă astăzi materialismul feroce obligă pe păstorii noștri sufletești la practicarea multor mijloace oarecum necorespunzătoare prestigiului preoțesc, nu sunt de vină Dlor ci vitregia vremurilor în care trăim.

A distruge clasa preoțească numai pentrucă unii preoți nu stau la înălțimea chemării lor înseamnă să ne distrugem pe noi înșine,

Iată marele pericol ce ni-l aduce adventismul.

Destrămarea vieții noastre patriarhale și distrugerea preoțimei sunt efecte ale acestuia.

Numai dușmanii noștri se pot bucura de progresul uimitor ce-l ia la noi adventismul; și acei dușmani — ca întotdeauna — sunt tot Jidanii cari văd în adventism o unealtă sigură de distrugere lentă și neobservată a popoarelor creștine.

Dar despre acestea — altă dală.

Preoţimea ori cât de nepăsătoare ar fi şi oricât de stăpânită de patimi politice, să ia aminte, soartea ei este in joc în primul rând! Faceţi din biserica lui Isus, biserică vie şi vii veţi rămânea şi voi şi poporul românesc!

George Popovici,
învăţător
Oarta de sus — Sălaj.

O atitudine românească

La începutul lunei Iunie a. c. un perciunat care se întitulează rabin s'a afişat în biroul dlui Dr. Titu Ionescu directorul general al Asistenţei Sociale solicitându-i aprobarea unei chete în întreaga ţară, în favorul unei şcoale jidoveşti din Ardeal.

Cu toate că jidanul din chestiune (nu i-am putut reţinea numele) poseda o recomandaţie a dlui Păclişeanu directorul general al Cultelor *d. Dr. T. Ionescu dupăce i-a arătat că vre-o 600 chete îngăduite românilor au realizat cca 15 milioane Lei cari s'au cheltuit în ţară jidanii cu 55 chete au adunat 47 milioane Lei pe cari aproape în întregime i-au expediat la Londra, — aşa se specuiează Leul de jidani, — i-a refuzat categoric cererea.*

Văzând însă insistenţa jidanului şi, — credem că, — pentru a nu da loc la conflicte între guvern şi reprezentantul perciunaţilor, d. Dr. T. I. a supus cererea dlui ministru Ioan Lupaş care a pus resoluţia că se aproabă timp de 30 de zile o chetă în judeţul Maramureş.

Merită să adaugăm la aceasta că rabinul din chestiune când a văzut rezoluţia şi-a arătat imediat nemulţumirea precizând că dela jidanii din Maramureş nu va putea aduna nici un ban.

Adresăm din acest prilej dlui dir. gen. Dr. Titu Ionescu felicitările noaste pentru atitudinea d-sale creştinească şi românească. Mai credem necesar să adagăm că din momentul ce s'a dovedit că jidanii trec banii peste graniţă, bani adunaţi din chetele făcute desigur nu cu acest scop, se impune sistarea acordării de chete şi controlarea gestiunii acelora cari au abuzat de legile noastre.

Ar mai fi de dorit să se dispună publicarea în jurnale a resultatului hetelor cât şi destinaţia ce se dă sumelor.

Delabreaza.

Jidanii sub regim de favoare

O informaţiune a „Universului" din Hunedoara ne desvălnie revolta comercianţilor creştini de acolo împotriva organelor administrative chemate să controleze aplicarea legii repansului duminical, întrucât acest control se săvârşeşte numai asupra creştinilor, jidanii fiind scoşi de sub prevederile acestei legi. Se spune textual în numărul din 23 Iulie al acestui ziar că: *„Dacă măsura aceasta este foarte bine venită, lasă în schimb o revoltă legitimă în rândurile unora, căci pe când acest control se exercită numai asupra comercianţilor creştini, nu tot aşa se întâmplă şi evreilor. Aceştia — probabil —* **se bucură de un regim de favoare,** *aşa că ori, de câte ori se atrage atenţia organelor de control asupra modului scandalos cum înţeleg unii să respecte litera scrisă a legii, cazurile rămân nedreptăţite. Sunt localuri unde veşnic Dumineca întrările şi eşirile se ţin lanţ şi de unde consumatorii es turmentaţi de băutură în timp ce la biserică se ţine serviciul divin."*

Că neamul lui Izrael trăieşte la noi sub un regim de favoare, o ştiam de mult, se vede la tot pasul. Nădăjduim însă că aceşti funcţionari vor fi cândva luaţi de urechi şi obligaţi să aplire legea deopotrivă faţă de toţi locuitorii ţării. Cel puţim atât!

Revenim asupra câtorva constatări din judeţul Someş

— In atenţiunea dlui ministru Ioan Lupaş —

In năzuinţa noastră de a contribui într'o măsură oare care la ameliorarea situaţiei ţăranitor din judeţul Someş, în două numere consecutive am arătat o parte din nenorocirile abătute asupra populaţiei şi ne-am exprimat dorinţa ca cei în drept să ia măsuri de îndreptare. Socotim că datoria oricărui guvern care se intitulează „al ţării" este să intervină cu mijloacele care-i stau la îndemână acolo unde se semnalează un neajuns şi că nu-i este permis din prejudiţii a-şi creia mijloace de guvernare. (Subliniem aceasta pentruca cel vizaţi să o aibă în vedere.)

Trecând la partea care ne preocupă în momentul de faţă, vom repeta aceia ce atâtea ori am spus, că: populaţia românească a judeţului Someş — care în momentele grele pentru neamul nostru s'a afirmat prin faptele ei ca un stăvilar hotărât în contra aspiraţiunilor puterii dominante şi îngrădindu-se între strâmtele-i puteri, lipsindu-se timp cu timp de cele mai elementare mijloace — a ajuns în momentul unirii să fie într'o situaţie îngrijorătoare. Stăpânirea de tristă amintire, în lipsa unui mijloc de constrângere potrivit, a găsit cu cale să arândeze populaţia românească a acestui judeţ slujilor Talmudului. Intr'adevăr, jidanii perciunaţi din Maramureş şi acei soioşi din Galiţia şi-au stabilit aci cartierul pentruca în unire cu slajbaşii Statului de atunci să distrugă elementul românesc renitent poruncilor de maghiarizare cari se dădeau dela Budapesta.

Cum era şi de aşteptat cahalelor nu le-a reuşit să schimbe nimic din aspiriţiinile românilor, în schimb le-a reuşit să sărăcească populaţia într'un mod îngrozitor. Regiunea însăşi săracă, — asemănătoare aceleia locuită de Moţi — a ajutat mult acest lucru. Prin cârciumile înfiinţate în pragurile bisericilor şi a şcolilor, jidanii au stors în mod sistematic veniturile, — de altfel reduse, — ale populaţiei. Alcoolismul în acest judeţ luând propoziţii nebănuite a înlesnit, — odată cu înmulţirea perciunaţilor, — lăţirea boalelor venerice şi în special a sifilisului.

Astăzi, acei cari cunosc referinţele locale şi sunt în curent cu publicaţiile privitoare la judeţul Someş, nu se vor arăta surprinşi când spunem că populaţia acelui judeţ a încăput pe mâna morţii.

Statistica judeţului dovedeşte descreşterea populaţiei, iar o comisie de medici a stablit tot acolo cel mai mare proceet de sifilitici, comparând procentul cu restul judeţelor din Ardeal.

Aşa stând lucrurile persistenţa noastră de a arăta mereu această nenoricită stare este pe deplin motivată. Nu încape nici o îndoială că se împun urgenţe şi orice amânare grăbeşte desnodământul fatal.

Rugăm deci pe D. ministru Ioan Lupaş să intervină pe lângă colegul D-sale de resort şi să obţină desfiinţarea crăşmelor din pragurile bisericilor şi a şcolilor (comunele Ne-

grileşti, Breaza, Poieni, Agrieş, Suciu, ş. a.) şi să dispună în locul acestora înfiinţarea de ambulatoare necesare pentru tratamentul celor bolnavi.

At. Motogna.

Creştinii din Cârlibaba în mare primejdie

Am scris de mai multe ori despre comuna Cârlibaba, arătând cum muncitorii creştini sunt căzuţi pradă jidanilor şi jidoviţilor, toate intervenţiile pe calea publicităţii cât şi la autorităţile centrale au răsunat în pustiu.

Strigătul de durere al creştinilor mă face să mai atrag încă odată atenţia autorităţilor, doar cel puţin de data aceasta nu vor rămânea nepăsătoare.

Cârlibaba este un centru de exploatare de păduri din averea fondului bisericesc ort. rom. al Bucovinei. Atât neguţătorii, cât şi antreprenorii sunt jidani, şi cum creştinii din această comună sunt sărmani şi trăiesc numai din agonosita cu palmele (munca la pădure), ei sunt supuşi complect acestor ticăloşi. In această comună sunt 30 prăvălii dintre cari numai 3 creştineşti şi acelea pe cale de faliment, fiindcă *jidanii nu fac plăţile în bani ci cu bonuri scrise în jidoveşte* cu care sunt obligaţi să cumpere marfă mai scumpă şi mai rea în prăvăliile jidoveşti.

Neguţătorii principali suut *fraţii Ellenbogen* cari înainte de războiu erau chelneri, tăietori de lemne sau cerşitori pe la uşile creştinilor iar azi, multimilionari şi dictatorii acestei comune, înşală muncitorimea cât şi statul, iar autorităţile ameţite „nu văd şi nu aud nimic“.

Nu trec cu vederea să spun că *în fruntea administraţiei comunale se găseşte Maier Ellenbogen aşa că dacă cineva are nevoie Sâmbătă de ştampilă şi semnătură nu i-se poate da fiind . . . şabăs.* (Am ajuns în legea veche!).

Când ar face dl Ministru al munii o vizită la muncitorii din Cârlibaba şi ar vedea în ce sclăvie i-au adus jidanii, ar trebui să'l doară inima oricât de nepăsător ar fi.

Creştinii muncitori n'au putut ridica glasul lor de durere să-i audă Bucureştii, fiindcă n'au avut prin cine, până când am venit eu în această comună. Văzându-i că sunt în primejdie i-am organizat în diferite soc. culturale şi în L. A. N. C. pentru a-i putea salva. Jidanii cât ce m'au simţit au alarmat toată ceata jidoviţilor, *reuşind se mă mute în timp de 6 luni de 4 ori (ei mă mutau, eu mă remutam),* aceasta numai ca să scape de mine să nu pot lumina poporul, dar totuşi în alegerile parlamentare aproape toţi au votat cu Liga în care şi-au pus toată nădejdea.

Ce s'a întâmplat după alegeri? Jidanii observând că creştinii au votat cu Liga, au început să-i persecute, să-i mute, ba să-i dea afară din lucru, şi dacă lucrătorii întrebau pentru ce această prigoană, jidanii le răspundeau: pentrucă aţi votat cu Cuzişti, aţi ascultat pe Florescu; *duceţi-vă la Cuza să vă primească în lucru! Aşa că lucrătorii au părăsit comuna plecând în alte părţi în ţară pentru a-şi câştiga pâinea de toate zilele.*

Jidanii în luptă contra creştinilor şi-au format o gardă (de goimi) compusă din oameni marcanţi şi anume: Preotul Andrici Vasile, secret. Nicoda Vasile, înv. Ast. Roberts Bruno Czemenischi, Perhineac Alois şi Vitol Ludwig şeful postului de Jandarmi despre care am scris de mult că nutreşte sentimente antinaţionale şi anticreştine şi are la activul său mai multe abuzuri şi excrocherii în dauna creştinilor, ca: arestări ilegale, prigonirea membrilor din ligă, constrângere şi luare de mită, furturi descoperite şi tăinuite, ameninţare cu moartea creştinii cari l'au denunţat autorităţilor etc. — Pentru multele abuzuri este dat în judecata Tribunalului din Câmpulung, Dosar Nr. 177—26 şi 196—926, cât şi la Curtea de Apel Cernăuţi pentru arestarea ilegală a mea, procesul se judecă la 28 Sept. a. c.

Acest jandarm nevrednic de postul ce-l ocupă, este cu totul vândut jidanilor prin faptul că nu vede cum Jidanii calcă legea ţării, cum speculează muncitorimea, şi cum păgubesc statul prin neplătirea impozitului cuvenit.

Tot acest jandarm interzice creştinilor să cumpere din prăvăliile creştineşti, impunându-le să cumpere numai dela jidani.

Acest jandarm este o groază pe capul creştinilor mai ales a celor ce sunt membrii în L. A. N. C. Mulţi creştini sunt siliţi a-şi părăsi gospodăriile nemai putând suferi atâta pigoană.

Acest jandarm mai are şi patima beţiei şi când e turmentat de băutură, merge ca un balaur pe stradă ameninţând şi maltratând pe creştini.

Toate denunţurile făcute la autorităţile superioare contra acestui jandarm au rămas fără efect, deşi au fost dovezi juste.

Puterea jidanilor e mare, l'a scos dela toate, dar oare până când vor permite ca acest jandarm împreună cu jidanii parazitari să-şi bată joc în mod barbar de poporul creştin nevinovat?

Aşteptăm să vedem răspunsul dlui Ministru de Interne şi al dlui Ministru al Muncii.

Serghie Florescu.

Asistenţa socială la Cluj

Un aşezământ de asistenţă model: spitalul de femei

Pe una dintre cele mai frumoase străzi ale Clujului, pe calea Victoriei, se află un aşezământ de asistenţă, care poate oricând rivaliza cu similarele sale din occident: *spitalul de femei.*

Această instituţie de binefacere socială, se află sub conducerea dlui *Dr. Dominic Stanca,* cunoscut opiniei publice din Ardeal, ca publicist.

Spitalul de femei este împărţit în mai multe secţiuni: secţia dermatovenerică, sub ocârmuirea directorului instituţiei *Dr. Dominic Stanca;* secţia ginecologico-obstetricală, sub conducerea dlui *Dr. Constantin Stanca,* medic primar al spitalului şi docent al facultăţii de medicină din Bucureşti; secţia nas, gât şi urechi sub oblăduirea dlui *Dr. Poloniţă*; ambulatoriul policlinic sub conducerea *dlui Carol Weber* etc. . . . Pe lângă medicii amintiţi, tot la acest spital mai funcţionează şi alţi practicieni: *Dr. Popa Radu Olimpiu,* Dna Dr. Bido Mărgineanu, Dr. A. Lőrinczy Dr. Marin Fodor.

Spitalul dă azil femeilor bolnave din jurul Clujului, care caută restabilirea sănătăţii lor. — Însă la ambulanţă se cercetează şi bărbaţi.

Medicii acestui spital, în frunte cu Dr. Dominic Stanca, după unire au întreprins o campanie salvatoare în jurul Clujului, pentru combaterea boalelor venerice şi a alcoolismului prin satele noastre întunecate. — Şi şi-au pus în valoare cunoştinţelelor de specialişti, pentru scoaterea din impas a Moţilor, de pe lângă

Gilău, cari sunt în mod nimicitor bântuiţi de sifilis şi alcoolism.

In câmpul teoriei pure, la spitalul de femei din Cluj, se lucrează asidua, pentru promovarea mersului ascendent al ştiinţei medicale.

In fiecare Vineri seara au loc la acest spital — în cursul anului şcolar — obişnuitele *„şedinţe interne“*. Cu prilejul acestor şedinţe, *dl docent Dr. Constantin Stanca,* îşi ţine cursul său de docenţă asupra dificilelor probleme de ginecologie şi obstetrică. Cursul dlui docent C. Stanca este predat într'o dialectică accesibilă oricui, de aceea este audiat şi de public. Pe lângă acest fapt este dozat şi de o înţelegere obiectivă a situaţiilor ce ating problemele ginecologico-obstetricale.

Pe lângă cursul Dlui Dr. Const. Stanca, mai sunt invitaţi şi alţi medici din Cluj, cari fac cu ocazia şedinţelor comunicări, de o importanţă capitală pentru medicină.

In ce priveşte rezultatele practice, obţinute la acest aşezământ trebue să menţionăm faptul, că medicii spitalului de femei au ajuns cu perfecţionarea metodelor de stingerea maladiilor, până la executarea cu succes a injecţiilor intra-rachidiene contra tabesului.

Această activitate distinsă ce se depune la spitalul de femei din Cluj, ne îndreptăţeşte, să considerăm acest spital, ca primul ce poate rivaliza cu similarele sale din occitentul Europei.

M. D.

Provocarea evreilor din Vişău.

In „Gazeta Maramurăşană“ din 27 Iulie citim cele ce urmează. Le dăm publicităţii pentru a documenta încă odată că jidanii simţindu-se la adăpost în ţara noastră îndrăznesc să ne atace făţiş.

Sub oblăduirea ruşinoasă a administraţiei noastre slăbănoage şi coruptă chiar uncori, piere chiar şi legendara frică a jidanului.

Jidanii în massă sunt cea mai bestială fiinţă când li-se dă ocazie.

Cele câteva cazuri amintite de noi şi mai ales cazul dela Telineşti o dovedesc îndeajuns.

In legătură cu provocarea evreilor din Vişău

Intr'unul din articolele de pe prima pagină, un colaborator al nostru, ne povesteşte cum pentru a doua oară evreii, au provocat în mod ordinar şi cu totul necavaleresc pe tinerii români ce purtau „svastica“*). Gestul acestor evrei constitue o obrăznicie, care trece dincolo de comun şi care póate avea urmări foarte grave.

Mai întâi de toate nu toţi cei ce poartă svastică sunt antisemiţi.

Svastica este un semn de bun „augur“ aducătoare de noroc şi în acest înţăles o purtau mulţi la noi şi înainte de a lua naştere, liga la noi.

Obiceiul acesta îşi are origina în depărtatul orient, origina tuturor cultelor umane.

Şi atunci după socoteala vitejilor dela Vişău, chiar un om cu totul în ofenziv din moment ce este purtător a svasticeî riscă să i se spargă capul dacă îndrăzneşte a trece prin republica evrească a Visăului.

Dar să zicem că toţi purtătorii acestui semn, sunt înscrişi în Liga Apărării Naţionale de sub conducerea ilustrului profesor A. C. Cuza. Si în acest caz, nu poate fi privită svastica de cât ca semnul unui partid politic. In aceasta privinţă mi s'ar părea mai natural ca evreii să se supere pe averescani, al căror semn este steaua, aşa de asemănătoare cu cele două triunghiuri suprapuse evreeşti. Dar să te superi şi să reacţionezi aşa de barbar, contra unui semn al unui partid politic român în ţara românească, mise pare cu totul lipsit de tact.

Ce ar trebui să facem noi atunci cu purtătorii celor două triunghiuri concentrice? Căci purtătorii acestui semn nu-s nici români, nu fac parte nici dintr'un partid politic românesc; ci unul ce formează *„stat în stat“* şi care vădit lucrează contra intereselor româneşti, din moment ce trăesc la noi, şi din bunurile şi sudoarea noastră, iar sufletul lor ca şi punga lor merg departe, spre patria lui Solomon.

Judecând acestea cu drept cuvânt, că ar fi îndreptăţită o acţiune românească, centru purtătorilor acestui semn, care până la un loc înseamnă o sfidare a suveranităţii române. — Şi totuşi nu s'a făcut.

Numai departe, cine se uită la ciasornicării vede sute de triunghiuri de acestea de aur pe lângă altele ce spânzură la gâtul sau de urechile ficelor izrailite. Dar s'a spart vr'odată vr'un geam sau, s'a produs vr'o necuviinţă? nu.

In urma însă acelor petrecute la Vişău mai putem noi sta cu mâinele în sân? — Nu!

Şi după cât suntem informaţi se va produce o reacţiune foarte energică.

In primul rând vor răsări svasticile pe piepturile tuturor adevăraţilor român.

Iar dacă şi atunci inconştienţii vor provoca să nu se mire lumea, dacă vor lua naştere evenimente la care nimeni nu se aşteptă şi de pe urma cărora nu vor suferi de altfel ca întotdeauna — numai provocătorii.

Vox populi, vox dei iar poporul şi nici zeii nu aleg...

De aceia sfătuim pe reprezentanţii evreimii locale şi din judeţ, să recomande coreligionarilor lor, mai puţină vitejie şi mai mult tact şi chibzuială.

Populaţia evrească din Maramurăs, numără mulţi oameni cum se cade. La aceştia apelăm pentrucă cu cel dela Vişău nu putem sta de vorbă de cât tot cu argumentele lor, numai că ale noastre pot fi la un moment dat mai tari. In orice caz gestul lor reclamă înfiinţarea cât mai grabnică în Maramurăş a Ligii Apărării Naţionale Creştine de sub conducerea dlui A. C. Cuza.

Acesta va fi cel dintâi semn a reacţiunii, deoarece cu linişţea de până acuma, existenţa Ligii nu ar fi fost pentru mulţi justificată. Acum a venit timpul şi este cu totul binevenită.

Gh. Vornicu
profesor.

* N. R. Este vorba de cele ce i-s'au întâmplat Dlui maior inalid Cristopol pe care jidanii l'au provocat să ridice svastica de pe automobil cu care trecea prin Vişău. Un jidan se aruncă să ia svastica din pieptul uuui învăţător. Jidanii adunaţi în grup răcneau ca nişte sălbatici: Afară cu ei! Aici nu-i ţara lor! Este a noastră, ei au venit peste noi. Afară cu ei! Să plece de unde au venit! Jandarmii chemaţi într'ajutor au refuzat să intervină.

Cercul Studenteşc

Arboroasa din Cernăuţi

Serbare comemorativă la Putna (Bucovina).

In anul 1871 un grup de studenţi români din Viena, în frunte cu dl C. Negruzzi, actualul preşedinte al „Academiei Române“, Mihail Eminescu şi alţii au organizat o serbare

românească la mormântul lui Stefan cel Mare din Mânăstirea Putna. In anul acesta se împlinesc 55 de ani dela această sărbare şi 422 de ani dela moartea marelui Voevod Ştefan.

Cercul studenţesc „Arboroasa“ din Cernăuţi a luat iniţiativa să comemoreze această serbare în ziua de 8 August a. c. cu care ocazie se va desvăli şi bustul lui M. Eminescu, ale cărui sentimente pentru „Dulcea Bucovină“, care marele poet n'are încă nici un monument, sunt cunoscute. Bustul e lucrat de sculptorii dnii Severin şi Hahn din Bucureşti. Pregătirile pentru serbare fiind în curs, avem tot dreptul să sperăm ca ea să ia dimensiunile unei manifestaţii obşteşti naţionale.

Programa serbării:

Pe la oarele 12 a. m. sosirea şi întâmpinarea oaspeţilor în gara Putna.

La ora 1 oficiarea unui parastas în biserica Mâeăstirii pentru Ştefan Vodă şi M. Eminescu. La oficiarea acestui parasta răspunsurile vor fi date de corul mitropolitan din Cernăuţi. După parastas urmează desvălirea bustului lui M. Eminescu în curtea mânăstirii. Cu ocazia aceasta se vor ţine discursurile anunţate din timp (la Cercul stud. „Arboroasa“). Se va servi apoi o masă comună pentru oficialităţi.

La orele 4 p. m. artiştii Teatrului Naţional din Cernăţi, sub conducerea dlui Brădescu directorul scenei, vor juca piesa „Arcaşii lui Ştefan Vodă“. Vor concerta 2 muzici militate.

Toate societăţile culturale româneşti sunt invitate şi rugate să participe cu steagurile lor şi să aunţe cât de curând la adresa Cercului studenţesc „Arboroasa“ din Cernăuţi, strada Sf. Treimi 26 A, numărul participanţilor şi să comunice totodată dacă şi pentru câte persoane să se pregătească hrana necesară.

Pentru orice informaţiuni publicul se va adresa în ziua serbării membrilor comitetului aranjator. Persoanele, cari vor sosi cu una sau două zile înaintea sărbării, pot fi găzduite în Rădăuţi, unde s'a îngrijit pentru încartiruire. Oaspeţii vor beneficia de 50% reducere pe C. F. R. Biletul îl vor scoate întreg dela gara de unde pleacă şi se va viza la Putna pentru a fi valabil la întoarcere.

V. Cojocariu — preşedinte. *Iliuţ Tudor* — secretar.

Architectura bisericească bizantină.

Deabea împăratului *Iustinian I.* (527—565) i-a succes de a clădi prima catedrală creştinească, care ca formă şi stil, a avut menirea de a rămânea pildă pentru architectura creştinească în răsărit.

Arhitectul *Isidoros de Milet* după planul a lui *Antemios de Tralleis* a ridicat în anii 532—37 la *Bizanţ* catedrala *S-ta Sofia* cu ajutorul alor zece mii de lucrători chetuind 36 de mii chlgr. aur.

Forma de construcţie folosită aici e boltitura de cupolă, înscrisă unui pătrat, în dimensiuni mari, nevăzute până acum. O latură a pătratului exterior are o lungime de 70 m. Patru pilaştri puternici poartă greutatea cupolei, care e lată de 33 m. şi înaltă, dela pardoseală până la creştet, de 56 m. Impingerea enormă a cupolei neputând-o împiedeca cei 4 pilaştri, cari de altfel susţin încă cele 4 arcuri rotunde a pătratului fundamental, să face prin un sistem de cupole jumătate, cari sunt aşezate în jurul apsidei şi la întrare. Acest sistem de cupole jumătate e constructiv cel mai bun contrafort pentru împingerea cupolei, care acuma e susţinută de o cupolă jumătate spre răsărit şi apus, cari iarăş îşi găsesc sprijinul prin câte 2 cupole jumătate laterale mici. Clădirea se sfârşeşte la răsărit cu o mare apsidă, la întrare însă cu o boltitură de tonă, unde e aşezat şi nartexul, lat 10 m., lung 60 m., cu boltituri în cruce şi picturi musivice. Navele laterale, dealtfel boltituri în cruce, spre nord şi sud sunt despărţite de nava principală prin cei 4 pilaştri, cari susţin cupola, şi prin arcadele în două caturi, cari sunt aşezate între pilaştri şi cupolele mici jumătate. Câmpurile de asupra arcadelor sunt întrerupte de 2 rânduri de fereştri, cari împreună cu cele 40 de fereştri aşezate la baza cupolei, revarsă lumină în catedrală. In total sau folosit în catul de jos 40, în catul de sus 67 columne. Chiar la întrare se deschide privitorului în lung şi lat nava principală până la creştetul cupolei, spre apus şi răsărit cupolele jumătate în aceleaşi dimensiuni, cari iarăş sunt întrerupte lateral de câte două cupole mici jumătate, la mijloc spre absidă şi spre întrare de un arc rotund mare, astfel ca cupola principală pare că atârnă în liber.

Determinaţiunea văzduhului fără sfârşit era voinţa artistică.

In Persia şi anume în provincia *Chorasan,*[1]) sate întregi sunt aşa fel clădite, că fiecare casă are numai o încăpere. Prin unica uşă - fereşti lipsesc, - întrii într'o încăpere pătrată cu cu ziduri de peatră, asupra cărora e aşezată boltitura unei cupole, construită earăş din piatră şi astfel, că cercul acestei cupole odihneşte numai în 4 puncte pe grinzile acestor ziduri, aşa că cupola atinge zidurile numai în punctele de înjumătăţire. Intre segmentul boltiturei de cupolă şi unghiul zidurilor rămâne un gol. Umplutura acestui gol să face prin punerea pietrei în straturi. Clinul obţinut, ce serveşte pentru întărirea cupolei să numeşte pendantiv.

Acesta este principiul boltiturei de cupolă, înscrisă unui pătrat, originar din Asia mică şi necunoscut în apus. Dacă deosebim strict cele două principii arhitectonice de casă, casa de *Micena* şi casa-cupolă de *Chorasan*, evoluţia acestor două forme de clădire e lesne de înţeles.

Boltitura de cupolă, înscrisă unui pătrat, a rămas formă arhitectonică bisericească a creştinismului răsăritean. Deoarece genesa bolliturei de cupolă în literatura română e absolut necunoscută, predau aceasta explicare nouă ştiinţei româneşti cu un ceas mai de vreme[2]).

Chiar arta islamită s'a folosit de aceasta formă arhitectonică. Constantinopolul de astăzi numără 700 de moşee, din cari moşeele Baiazid (1505), Suleiman (1556 şi Ahmed (1609—14) sunt mai însemnate. Biserici creştine la Constantinopol sunt 170.

In *România* numărul catedralelor, mânăstirilor şi bisericilor creştineşti ajunge cifra de 10.000.

Catedralele în *Armenia* sunt cu un secol mai vechi ca S-ta Sofia, construite de piatră, şi aşa fel, ca nava pătrată e împinsă de 4 apside.

Bisericile în *Bulgaria,* în parte desgropate, sunt construite din cărămidă, şi aparţin secolului al IX-lea.

Mănăstirile în *Iugoslavia,* clădiri de piatră, aparţin secolului al XIII-lea.

In România clădirea bizantină a pătruns prin mijlocirea muntelui sfânt Athos.[3])

La *Ravena,* a cărui exarhat până la anul 728 aparţinea Bizanţului,

---

[1]) Dr. Ernst Diez, Arhitectura în Chorasan, Munich, editura Georg Müller.

[2]) Dr. Iosif Strzywski, Arta răsăriteană, Lipsca 1916.

[3]) H. Brockhaus, Arta în mănăstirile muntelui sfânt Athos, Lipsca 1891.

domneşte încă forma basilicată. Bisericile San Apollinare in Classe şi nuovo sunt dovada. Insă şi forma centrală, gruparea unei clădiri în jurul punctului mijlociu a unui cerc, Baptisterul şi San Vitale, din al VI-lea sec. o gasim aici. Deoarece aceasta formă arhitectonică — centrală — n'a contribuit la evoluţia boltiturei de cupolă, trebue tratată deosebit.

Spre nord de Taşken în ştepa kirghisilor să foloseşte cortul rotund de pâslă sau iuta, ca locuinţă primitivă. Desigur aceasta formă de casă e modelul original al clădirilor Centrale, din cari amintesc Pantheonul în Roma.

De altfel cele mai vechi clădiri creştineşti sunt monumente sepulchrale, din cari amintesc măusoleul Galla Placidia în Ravena, mormântul sfânt la Ierusalim şi măusoleul Cecilia Metelia în Roma, asemenea boltituri de cupolă, înscrise unui pătrat.

Adecă arhitecţilor greci Isidoros şi Anthemios este de mulţumit creaţiunea catedralei bizantine, după ce acest sistem nou de construcţie a trecut în Asia mică şi Syria prin o lungă şi latentă evoluţie. Cu ajutorul de elemente arhitectonice noui şi necunoscute până atunci, boltitura de cupolă înscrisă unui pătrat, contrafortul de cupole jumătate şi pendantivul s'a alcătuit un stil, care apoi s'a răspândit pretutindeni acolo, unde locuesc credincioşii ortodocşi, clădindu-se minuni arhitectonice, ca catedrala San Marco în Veneţia, catedrala Stului Vasile în Moscova sau catedrala episcopală Curtea de Argeş.[4])

Intrun târziu biserica romano-catolică s'a văzut nevoită a recunoaşte prioritatea arhitecturei ortodoxe când, în al XVII-lea secol a ridicat, după planul lui Michelangelo, cupola Stului Petru la Roma.

Sibiu, la 25 Iulie 1926.

Victor P. Barcianu.

---

4) Iaffe, Catedrala episcopală Curtea de Argeş, Berlin 1912.

Patru obstacole împledică Organisarea Omenirei

I. — Omenirea e o *societate naturală.*

Ea e compusă din toţi oamenii de pe pământ, — ce-s legaţi între ei, printr'o *simpatie instinctivă,* numită iubire omenescă, sau Filantropie.

Dar, *Filantropia* e un sentiment **prea slab**, pentru ca să poată da naştere unei *organisaţii a Omenirii.* Şi într'adevăr, până la **Cristos,** nu s'a pomenit vre-odată de un *şef al genului omenesc.*

Natura, ce e perfectă, pare deci că presintă aci o lacună.

II. — Dacă comparăm Omenirea cu *Naţia,* — societate naturală bine organizată, — vedem că naţia se organizează prin două instincte:

1. — *Iubirea naţională,* — sentiment ce uneşte pe toţi ce-s de acelaş neam;

2. — *Instinctul de dominaţie şi de subordonaţie,* — care face suveran pe unul din membrii naţiei şi care impune celoralţi să se plece în faţa lui.

Or oamenirea, — dacă are în Filantropie un fel de rudiment ce seamănă de departe cu Iubirea de Naţie, — ea nu posedă instincte de dominaţie şi de subordonaţie.

Se înţelege uşor de ce Omenirea nu s'a organisat, până la **Cristos.**

Dar, nu e numai atât.

Omenirea, — ca să fie organisată — trebue să aibă:

a) *o legislaţie internaţională,* care să înfrăţească diversele Naţii,

b) un *organ executiv,* care să aducă la îndeplinire această legislaţie.

III. — *Legislaţie internaţională* e o **imposibilitate**, deoarece instinctele naţionale separă Naţiile şi se epun la orice apropiere între ele. Astfel, aceste instincte despart pe Români de Unguri, de Bulgari, de Ruşi, de Ovrei, etc.

IV. — Iar *organul executiv* al legislaţiei internaţionale nu poate fi... decât o *armată formidabilă,* care să impue prin forta brutală, — ceeace e **absurd.**

Prin urmare. Omenirei îi lipseşte:

1. Şeful suprem.
2. Instinctul de subordonare faţă de acest Şef.
3. Legea internaţională.
4. Organul care să execute această lege internaţională.

Să vedem cum **Cristos** a realisat aceste *patru postulate* ale Organisaţiei Omenirei.

Inlăturarea celor patru piedici, ce se opun la Organizarea Omenirei

I. — **Şeful suprem — Cristos** vrea să transforme Omenirea, — ce e desbinată în Naţii duşmane, — într'o *singură* **Turmă,** *având un singur* **Păstor.**

Acest Păstor e însuşi **Dumnezeu,** — Creatorul şi Stăpânul incontestabil al lumei.

Şeful suprem *e deci găsit.*

Prima problemă e astfel deplin resolvată.

II. — **Instinctul de subordonare faţă de Şeful suprem.** — Omenirea datoreste lui Dumnezeu, — care a creat'o, — o supunere oarbă şi profundă, — ce nu se poate compara cu plecăciunea, mai mult sau mai puţin superficială, manifestată de Oameni, către semenii lor, Suveranii naţiilor.

Şi această supunere voluntară şi profundă *întrece însutit* pe aceea ce resultă dintr'un instinct.

A doua problemă *e şi ea deslegată,* mai presus de orice aşteptare.

III. — **Legea Internaţională. — Cristos** a dat Oamenilor o Poruncă dumnezeească nouă:

„Poruncă nouă dau vouă, ca *să vă iubiţi unul pre altul.*"

Şi această Poruncă e cu adevărat *nouă,* deoarece, până la dânsul, nici un legislator nu ceruse Oamenilor un asemenea sentiment de *iubire frăţească.*

Dragostea creştinească sau Caritatea, — ce caracterizează pe Creştini, — consistă în *iubirea nemăsurată faţă de orice om,* — fie el de orice Naţie, — **pentru Dumnezeu.** Ea deviază dragostea recunoscătoare către Dumnezeu şi o răsfrânge asupra Omenirei.

Prin Caritate, **Cristos** înplineşte două goluri:

1. El înlocueşte, printr'un puternic act voluntar, debilul sentiment instinctiv al *filantropiei.*

2. El promulgă *legea înfrăţirei naţiilor.* Intr'adevăr, caritatea doboară instinctele naţionale separatiste şi, — aducând o iubire de frate între indivizii oameni, — o aduce şi între naţii. Astfel, toate popoarele pot fi adunate într'un singur mănunchiu, — *într'o singură* **turmă.**

A treia problemă a primit deci *o minunată soluţie.*

IV. — **Organul executiv al legei internaţionale.** Pentru a face să i se respecte legea, **Cristos** nu

recurge la forţa brutală şi ucigătoare a unei *armate formidabile*.

El se mulţumeşte să dea, ucenicilor săi, ca unică armă de luptă, **cuvântul lui Dumnezeu.**

Dar ce este acest Cuvânt Dumnezeesc?

Iată ce zice, în această privinţă, **Sfântul Apostol Ion,** în admirabila sa Evanghelie:

„La început era Cuvântul; şi Cuvântul era la Dumnezeu, — şi **Dumnezeu** *era* **Cuvântul** . . . Şi *Cuvântul trup s'a făcut* şi s'a sălăşluit între noi... plin de Har şi de Adevăr.

Prin urmare, *Cuvântul lui Dumnezeu* e însuşi **Cristos,** — adică: *Doctrina creştină.*

A patra problemă e şi ea *miraculos şoluţionată.*

Cele patru obstacole fiind înlăturate, **Cristos** a putut să organizeze Omenirea.

El a desăvârşit Creaţia, — care presinta o lacună.

El *a îndeplinit astfel o operă dumnezeească.*

Vinovaţii...

Tinere vlăstare, din Vechiul Regat, au fost trimise în provinciile alipite cu scop de înfrăţire în cuget şi simţiri, spre a lucra cu puteri unite la Marea Operă de consolidare. Şi au pornit flăcăii cu încredere în isbândă, plini de avânt şi ideal, spre cele mai depărtate sate, la margine de ţară; astfel, că bunii tovarăşi de şcoală, s'au despărţit poate pentru totdeauna: unii în Basarabia, Bucovina, Cadrilater, alţii în Transilvania, Crişana, Banat şi Maramureş.

Magistraţi, funcţionari în genere, profesori şi învăţători, sunt sortiţi să-şi întemeieze familii pe acolo, pe unde, numai cu gândul au trecut.

Trăesc din greu, sau din uşor, — aceasta nu se mai întreabă, vorba este că trăesc. Iar cum se înţeleg cu cei din jurul lor, în mijlocul cărora au venit din ordin, nu se întreabă căci vremea ce este un desăvârşit maestru, îndulceşte orice asperităţi, încetul cu încetul . . . . Trăesc . . . . muncesc şi rabdă . . . .

Dar . . . se întâmplă în unele regiuni, cu populaţie aproape compactă jidovească fapte ce pun pe gânduri, pe cel mai îngăduitor român.

Exemple?! Ziarele spun: In Basarabia, în satul X. evreii au bătut pe un învăţător român, aşa de grozav în cât a fost transportat la spital. In Maramureş, în Vişeul-de-Sus, mai mulţi învăţători au fost înconjuraţi de evrei în cete, au fost huiduiţi, batjocoriţi, ameninţaţi cu moartea . . . şi toate astea pentru ce?! Pentrucă un învăţător este înscris în Liga Apărării Credinţii Naţionale şi poartă un semn: Svastica. — Da, numai pentru acest motiv au fost batjocoriţi, pentru că astăzi evreii nu dau voe să se poarte acest semn.

S'au făcut anchete, cu dorinţa de a se stabili adevărul şi s'a stabilit.

După aceasta, ziarele jidoveşti au început a scrie plângeri insultătoare, către Opinia publică şi către D-l Prefect al jud. Maramureş, prin care arătau nevinovăţia fiilor lui Israel. — Vinovaţii?! Sunt aceşti învăţători care şi-au luat îndrăsneala să se plimbe într'o — „Sâmbătă", fără o prealabilă autorizaţie dată de evrei. Mai mult au avut îndrăsneala să fie în tovărăşie unui învăţător ce poartă semnul Ligii; deci au vină fără iertare!

Invăţătorii, oameni înpovăraţi de grijii şi nevoi, nu s'au mai plâns D-lui Prefect al judeţului M. nici n'au mai scris prin ziare, ci au reclamat cazul printr'o simplă petiţie locului în drept spre a se face cercetare — care s'a şi făcut.

Şi dacă n'au scris prin ziare, nu s'au plâns tuturor oamenilor cu influinţă spre a li se face dreptate, sunt ei oare vinovaţi?! Ei sunt elemente de desordine, fiindcă au fost în tovărăşia unui învăţător, care este membru al unei Asociaţii, recunoscută de Stat ca persoană morală?!

. . . Ei sunt vinovaţi fiindcă muncesc cu râvnă spre luminarea micilor vlăstare, indiferent de ori-ce naţionalitate ar fi?!

După o săptămână de muncă în trudă şi sbucium, între patru pereţi, trebue să iasă la plimbare, sau nu?!

Aceasta nu s'a reglementat prin lege; şi poate că în curând „evrei nevinovaţi" vor cere modificarea legii învăţământului primar, cu privire la timpul liber după oarele de clasă.

Invăţătorul, după concepţia evreilor de aici, trebue să fie şi în asentimentul lor, altfel poate fi şi bătut la rigoare, dacă nu pricepe că jidanii — „Poporul ales" — sunt „totumfactum."

Şi aceşti „vinovaţi", ce rup bucăţică cu bucăţică din sufletul lor, de dragul celor mici, suportă greutatea acuzaţiilor, modeşti, resemnaţi, fără să mai alerge cu a jalbă în proţap, spre a li-se face dreptate fiindcă au fost batjocoriţi. Şi ei, — care fac parte din pionii de sacrificiu ai culturii naţionale — sunt vinovaţi că muncesc în spirit românesc, convinşi de trebuinţa sacrificiului lor. — Azi la catedră, se sbat în greutatea traiului zilnic, muncind spre luminarea celor nici, fără să murmure că sunt lipsiţi până şi de strictul necesar; iar după o viaţă de muncă se aleg cu o bucată de pâine şi cu argint în plete. Iar mâine, când Ţara va avea nevoe de braţul lor, vor şti să lovească şi îşi vor da sângele neprecupeţit, spre fericirea Sfintei Patrii!

Şi totuşi . . . tot ei sunt — vinovaţii.

Gh. Marcu
înv. Visău.

RĂSFOIND ZIARELE

Campania împotriva L. A. N. C.

De un timp încoace anumite ziare răspândesc cele mai fantastice ştiri în jurul unei pretinse neînţelegeri ivită între fruntaşii organizaţiei noaste. Scopul lor este deghizat dar precis: zdruncinarea încrederii poporului în L. A. N. C., încredere care pune pe gânduri pe patronii acestei prese.

„România", organ al Partidului Naţional, provoceşte chiar „*lichidarea grupului antisemit*" pentrucă „Dl Cuza, omul bogăţiei permanente nefiind un creator (!) nu era capabil de a face operă positivă. Opera s'a negativă îşi produce efectele şi deputaţii L. A. N. C. au putut vedea în Parlament că atunci când dau de adeversari politici conştienţi politica lor se sparge ca o băşică de săpun şi aceasta este în realitate teoria şi doctrina cuzistă".

Par'că au fost săpuniţi deabinelea în Parlament! Nu mai văd înaintea ochilor decât băsici de săpun!

In altă parte acelaş ziar denunţă un „caz grav": „un pretor face nelegiuirea şi răspândeşte apărarea Naţională". „Complicitatea L. A. N. C. cu guvernul pare evidentă".

Nici nu e de mirare, am fost până acum complici cu toate partidele.

n'am fi şi cu averescanii?!

„Patria" din Cluj reprodusă şi de „Lupta" cu care se scaldă în aceleaşi ape Blanchiste, găseşte că Dl Cuza în ultimul său discurs din Parlament a jignit străinătatea „de care suntem legaţi prin obligaţii şi tratate şi mai ales prin enorme datorii".

Străinătatea!... Da, străinătatea care, fiind D. Vaida primministru, a subjugat România în 1919! Jidanii cari ne-au făurit această iobăgie, poate că se vor simţi jigniţi, iar Dl Vaida este dator să le ia apărarea, doar Dsa este legat de ei prin „obligaţii şi tratate"!

Noi reţinem doar atât că „Patria" a împrumutat dela presa din Sărindar faimoasa formulă salvatoare: „Străinătatea!... Ce va zice străinătatea!"

*

In ce priveşte pretinsul conflict la desminţirile ce s'au dat p9nă azi noi nu avem de adaugat decât atât L. A. N. C. spre deosebire de partide, a izvorât dintr'o necesitate sufletească a poporului românesc şi trăeşte sprijinită de imboldul sfânt al naţionalismului intrasigent formulat în doctrina Domnului A. C. Cuza şi în programul său. — Legătura ce contopeşte sufletele româneşti în cadrele organizaţiei noastre este mai puternică şi mai trainică decât meschinele interese materiale cari îngrămădesc în mod vremelnic în sânul cutărui partid tot putregaiul acestei ţări.

Noi avem mai muţi aderenţi decât cunoaştem, partidele cunosc mai mulţi decât au.

Prin urmare orice atac îndreptat împotriva noastră pe această temă, credem că nu va duce la nici un rezultat.

Inzădar se frământă Iuda prin condeiul câtorva scribi inconştienţi, domnia lui asupra acestui pământ este pe sfârşite!

Red.

Organizaţia Omenirei e înfăptuită prin Biserică

I. — **Atribuţiile Bisericei.** — **Christos,** — ce e însuşi Dumnezeu, a organizat Omenirea subt forma unei *şcoale,* ce se numeşte *Biserica.*

Această şcoală trebuie neapărat să aibă trei atribuţii:

I. Să fie **infailibilă**, să nu greşească, — adică, să nu inducă pe oameni în eroare.

Pentru ca Apostolii şi urmaşii lor, ce sunt dascălii lumei, să nu se teamă că vreodată *vor putea să înşele,* **Cristos** le făgădueşte că nu îi va părăsi.

„Iată, *eu sunt cu voi, în toate zilele* până la sfârşitul veacurilor.

Nu *vă voi lăsa pre voi orfani,* ci voi veni la voi, ... prin Duhul cel Sfânt, carele pre voi vă va învăţa toate şi *va aduce aminte vouă toate* cele ce am grăit vouă".

2. Biserica trebuie să fie **universală**, — adică:

să fie constituită *din toţi oamenii.*

să existe *pretutindeni,*

să dureze *pururea.*

După înviere, **Isus,** arătându-se celor 11, le-a zis:

„Mergeţi *în toată lumea* şi vestiţi Evanghelia *la toată făptura".*

3. Dar mai presus de toate, Biserica trebue să fie **una.**

La sfârşitul Cinei de Taină, — într'o sublimă ruguciune către Tatăl, - **Cristos** cere de *cinci ori,* ca Biserica să fie **una.**

Iată o probă din aceste cereri stăruitoare:

„Precum m'ai trimis pe mine în lume, — şi eu îi am trimis pre ei în lume ... şi nu numai pentru aceştia mă rog, — ci şi pentru cei ce vor crede, prin cuvântul lor, întru mine, — ca *toţi,* **una să fie".**

II. — **Clerul Bisericei.** — Ca orice şcoală, Biserica e formată din *şcolari* şi din *învăţători.*

1. *Şcolarii sunt* **toţi oamenii,** — mari şi mici, bogaţi şi săraci, tineri şi bătrâni ...

Toţi sunt *fraţi* şi toţi sunt *egali,* ca înaintea lui Dumnezeu.

2. *Invăţătorii* Omenirii sunt **Episcopii.**

La începutul Bisericei, învăţătorii au fost **Apostolii,** — instruiţi de însuşi **Cristos.**

Apostolii au transmis doctrina creştină urmaşilor lor, adică Episcopilor, — cari de atunci formează *corpul profesoral bisericesc.*

Aceşti învăţători sunt de *drept divin.*

Toţi Episcopii sunt egali între ei, după cum Apostolii au fost egali între ei.

Episcopii, având să înveţe o mulţime prea mare de oameni, — şi au luat ca ajutoare pe *preoţi* sau bătrâni (presbiteri).

Episcopii, împreună cu preoţii formează *Clerul* sau *Sacerdoţiul.*

III. — **Calităţile şi funcţiile Clerului.**

A. — Conform poruncilor lui **Cristos** şi învăţăturii Apostolilor, Clerul creştin trebuie să aibă *două calităţi,* — şi anume:

1. să fie *caritabil.*

2. să fie *curăţit de păcate.*

Asupra acestor calităţi vom reveni, în conferinţele viitoare, când vom vorbi despre *Caritate* **şi despre** *Păcate.*

B. Clerul are *trei funcţii:*

I. **Predica. — Cristos** a dat Apostolilor o poruncă dumnezeească:

„Mergeţi şi învăţaţi toate neamurile".

Prin urmare, datoria de căpetenie a unui Cleric *e să predice.*

Dar ce trebuie să predice Clericul?

La această întrebare, **Cristos** răspunde:

„Invăţaţi pe oameni să păzească toate câte am poruncit vouă".

Cu alte cuvinte, Apostolii, — deci şi urmaşii lor, — trebuie să educe, prin **cuvânt**, Omenirea, după cum **cuvântul** *lui Dumnezeu* i-a educat pre ei, — adică să înveţe pe oameni ce e *Caritatea* şi cum să se ferească de *Păcate.*

2. **Săvârşirea Sfintelor Taine. Cristos** după ce a zis ucenicilor săi:

„Mergeţi şi învaţaţi toate neamurile".

a adăoagat:

„*Botezând* pe oameni în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh".

Prin urmare, a doua datorie a Clericului e să îndeplinească *Sfintele Mistere,* — şi în special să boteze şi să aducă lui Dumnezeu jertfa sfântă a Eucharistiei.

3. **Jurisdicţia sacerdotală** — A treia datorie a Clerului e *să judece pe credincioşi.* Intr'adevăr, Clerul face astfel oficiul unui dascăl, care — sfârşidu-şi lecţiile, — îşi examinează şcolarii, despre cele ce i-a învăţat.

El îşi exercitează această jurisdicţie prin *spovedanie,* — şi poate aplica pedepse pur spirituale, creştinilor, cari, recăzând în Păcate, se pocăesc.

Ai fost vreodată la Abrud?

— Dlui Dr. Amos Frâncu. —

Ai fost vreodată la Abrud? Acolo unde Moţul plânge
Duşmanii noştri-au fost sdrobiţi şi înecaţi în lac de sânge
Acolo-s munţii azi pustii şi acu nu mai e în stâncă'
Acolo-i foamete şi jaf — durerea sapă brazdă-adâncă.
Acolo bolile-şi fac cuib, minerii au plecat cu toţii —
Ai fost vreodată la Abrud, să vezi cum plâng şi sufăr Moţii?

Ai fost vreodată la Abrud, unde tribunii se luptară,
De trei ori au sfărmat cumplit cu coase armia ungară.
Cu tun de lemn a secerat acolo Iancu-a sa isbândă,
Şi-acum când neamul e unit dăm Moţilor cununi de-osândă?
Urmaşii marilor eroi loviţi sunt azi de crudă soartă —
Ai fost vreodată la Abrud să-i vezi cerşind din poartă 'n poartă.

Ai fost vreodată la Abrud, unde s'a pedepsit trădarea;
Acolo pânea s'a gătat şi-i nesfârşită 'ndurerarea.
Infamul Dragoş e ucis ca pildă pentru toţi duşmanii,
Acolo-s munţii azi pleşuvi, au dus pădurile jidanii.
E mare jalea şi-i pustiu şi gem legaţi în lanţuri Moţii —
Ai fost vreodotă la Abrud să simţi în inimă emoţii.

Ai fost vreodată la Abrud, — amar rânjeşte sărăcia —
Acolo apele au dus cu ele toată bogăţia.
Acolo mincinoşi profeţi de-un timp încoace duc cuvântul
Şi milă n'au pentru săraci, le iau averea şi pământul.
Acolo-s râuri de dureri, dar Moţii totuşi au credinţă —
Ai fost vreodată la Abrud să vezi imensa suferinţă?

Ai fost vreodată la Abrud? In negre nopţi a ars lumină —
Opreşte-te drumeţ străin, descopere-te şi te'nchină,
Sub glie umbrele tresar de-atâta jaf şi umilire, —
Opreşte-te drumeţ străin şi-aruncă-un bulgăr de iubire;
Acolo e pământul sfânt, şi totuşi ceasul nu mai bate —
Ai fost vreodată la Abrud? — E ţara unde nu-i dreptate!

Ai fost vreodată la Abrud să vezi mizeria şi chinul?
Acolo aruncă din belşug distrugere şi foc destinul!
O, Moţi orfani, sculaţi din somn, călcaţi azi lanţul în picioare:
Steag nou s'a înălţat spre voi, prevestitor de sărbătoare,
Aţi fost scuipaţi şi răstigniţi şi traşi pe roate-aţi fost cu ură,
Sfărmaţi cătuşele din nou, vă chiamă-a neamului scriptură!

IUSTIN ILIEŞIU

PRIETENULUI I. ILIEŞIU

Răspuns, drept închinare

Am fost odată la Abrud şi am văzut cum plânge moţul
Bătut de ploi şi de nevoi, purtându-şi chinul şi negoţul,
Mânca un codru de mălai şi slab... şi tras era la faţă,
Purta în ochii săi, abia, o licărire de viaţă,
Privea nedumerit în sus făcându-şi cruce cu durere,
Pornit la drum îl îngropa o noapte adâncă şi o tăcere.

Am fost odată la Abrud şi am văzut cum valea plânge,
Cum valul ei spumos spăla pământul sfânt udat de sânge
Rostogolind printre pietriş atâta neagră sărăcie
Când furios el se lovea .n roata morii cea pustie,
Iar sulul ridica cu greu segeţile inferecate
Ce se isbeau şi'n limba lor scoteau accente 'ndurerate.

Am fost odată la Abrud şi am văzut că nu-i minciună
Că adevărul e martir şi că dreptatea e nebună,
Norocul maşter s'a 'ncuibat în pungile nesăturate,
Iar prin bordeele din munţi mizeria şi foame-ai frate;
Credinţa vremii de demult, dar sub cămaşa aspră bate
Incolo... totul e perfid, e tetul nesinceritate.

Am fost odată la Abrud şi am colindat întreg ţinutul,
In suflete eu am intrat, că-şi poartă'n suflet tot avutul,
Ştiţi ce-am aflat?... E străbătut de întuneric şi de jale
Şi singura hrană ce o au e „lacrima durerii sale".
O, dac'ar fi să mă revolt, nutrit de o crudă răzbunare,
Aşi doborâ pe cei mişei sdrobind în faşe a lor vlăstare!

Am fost odată la Abrud şi n'aşi dori încă odată
Să vin să văd pe moţ plângând, pe această glie'nsângerată.
Am fost odată la Abrud, mi-am frământat şi eu amarul
Şi-am plâns când alţii mă râdeau, purtându-mi liniştit
[calvarul

. . . .
. . . .

Am fost, mă'nchin în faţa lor, inchină-te şi tu streine,
Să ştii că stai pe un pământ mai sfânt ca sufletul din tine!

Abrud, 5 Iunie 1926

I. GHITIA

INFORMAȚIUNI

Ludoşul de Murăş în robie jidanească. *Centrul comercial din Câmpia Ardealului, Ludoşul este azi un cuib jidovesc de care numai în nenorocita noastră Moldovă mai poţi găsi.*

— Din totalul de 4700 familii, 1830 sunt jidoveşti iar restul pe jumătate: româneşti şi ungureşti.

— Din 33 de prăvălii, una singură este românească.

— Din 47 de crâşme, 43 sunt în mâinile jidanilor.

— Roada bogată a câmpiei se scurge în cele 6 magazii de cereale toate jidoveşti.

Relevăm cu adâncă durere şi acest caz, doar va găsi undeva ecou. Ştim că partidele politice, jidovite toate, „nu au timp" să se ocupe astfel de cazuri izolate(!), nici nu asteptăm noi multe dela ele, nădăjduim însă că în faţa atâtor dovezi se va trezi odată conştiinţa românească şi va reacţiona cu energia necesară câtă vreme mai este timp.

Curiozităţi. In preajma alegerilor jidanii din Ludoş nu mai erau dispuşi să voteze cu Generalul care i-a adus odinioară în pământul făgăduinţii. I-a ameţit probabil urletul democratic al partidelor din opoziţie şi D-l Vaida era probabil mai bine văzut la şef-rabinul decât D-l Averescu. — Insă „toată buba are leac" şi-a zis faimosul Gritta, prefectul de Turda şi cu o apucătură originală, demnă de un poliţist cum este Dsa i-a ameninţat pe jidani că dacă votează cu „steaua" (jidănească!). Imediat „le înfiinţează o Ligă în Ludoş. Energicul demers şi-a avut efectul dorit, iar jidanii cred acum că au scăpat de o mare pacoste. Prin urmare Gritta mulţumit, jidanii satisfăcuţi, noi . . . deasemenea!

O nouă Ligă? „Liga drepturilor omului", mai bine zis: „Liga drepturilor jidanului", după o scurtă agonie a încetat din viaţă. N'a putut suporta indiferenţa, nici ostilitatea (ştie D-l Costaforu!) acestui popor „incult" şi „barbar". Dar din capul lui Iuda a răsărit o nouă buruiană: „Liga *împotriva teoarei din România*". Fabricată în aceleaşi laboratoare ale „Umanităţii" din Paris, condusă de aceiaşi perciunaţi H. Barbusse, V. Sorell, şi prea Simpaticul nostru Costaforu, această Ligă are chemarea să ocolească pământul şi să descopere lumii civilizate „progromurile" antisemite din România insultând în acelaş timp tot ce are mai sfânt acest popor îndelung răbdător. Poate vor trece şi pe la noi! Să le ajute Jehova!

Cinste comercială. Fabrica de destilăria lemnului „Marginea" lângă Lugoj, facturează firmei Maiorul Aviator I. Peneş şi Fratele Petroşani 4 damigene goale cu lei 180 bucata. Aceste damigene au fost inapoiate fabricei la domiciliu, şi numai după numeroase corespondenţe anunţă Banca Centrală din Cluj, că bonifică pentru o damigeană Lei 90 adecă jumătate din valoarea facturată. Deci pentru cumpărător o perdere de 360 Lei, iar pentru fabrică un câştig nemuncit de Lei 360.

Suntem informaţi din Sighetul Marmaţiei că serviciile de tracţiune şi întreţinere din C. F. R. de acolo sunt pline de streini şi mai ales de jidani. Aşa la serviciul de locomotive D. G. cfr. este conducător Rozenţveig. Serviciul de combustibil este condus de un rus din Basarabia care a adus numai ruşi în acest serviciu etc. etc.

N. R. Rugăm pe fratele care ne-a trimis aceasta informaţie, precum şi pe toţi românii cu dragoste adâncă către ţară, să binevoiască a ne trimite în această privinţă cele mai amănunţite rapoarte şi am dori să cunoaştem: proporţia în care sunt plasaţi străinii în serviciile C. F. R. numele lor, de când funcţionează, cum se poartă, în ce împrejurări au ajuns în acele servicii, ce pregătire au, etc. etc. Astfel parlamentarii noştri vor fi în stare să interprindă o energică acţiune pentru deparazitarea şi naţionalizarea C. F. R.

Intrebăm pe dl Ministru al Instrucţiunii în baza cărui drept i-s'a plătit jidanului Hiţig Iozef care a servit efectiv abia o singură lună la liceul de băieţi din Turda, leafa pe lunile de vacanţă, când ştiut este că această leafă n'o poate primi decât acela care a servit cel puţin şase luni dearândul?

In afară de ruşinosul fapt săvârşit de autorităţile şcolare când au înlocuit la acea catedră pe dl I. Mocanu, preşed. L. A. N. C. din Turda, cu acest jidănaş, această risipă în averea publică nu trebuie să rămână nepedepsită!

Red.

Rectificare. In numărul trecut al revistei noastre s'a strecurat o greşală în articolul: *„O jidoavcă profesoară la Universitatea din Cluj"* şi anume, că prof. *Pamfil* directorul Institutului de Farmacie din loc ar fi sprijinit pe Dna *I. Goetz-Dienes* să ajungă la catedra de Fizică medicală a Făcultăţei de Medicină. Dnul Prof. Pamfil ne declară, că deşi susnumita este şef de lucrări la Institutul Domniei Sale, unde o ţine în lipsă de elemente româneşti, nu a sprijinit'o să ajungă în acest post, ci a fost numită de consiliul Facultăţii de Medicină, ne găsindu-să altă persoană, care să reflecteze la această catedră. In ce priveşte persoana prof. Pamfil a fost colaboratorul revistei noastre, unde intr' un articol a pledat pentru romanizarea farmaciei în Ardeal.

Referitor la cele spuse despre numita conferenţiară nu avem nimic de rectificat. Au cuvânt studenţii, cari i-au audiat cursurile abominabile ţinute într'o limbă *„românească"* sub toată critica. Sunt reclamaţii, că studenţi români, cari dorind o notă din materia masacrată într'un mod barbar, ca să-i facă plăcerea dnei numite vorbeau cu ea ungureşte. Să le fie ruşine!

In ce priveşte participarea la revoluţia jidovească dela Budapesta putem consulta şi literatură. A să ceti: *„Quand Israel est roi"* de fraţii Tharaud, cari au fost martori oculari. Vom mai reveni.

Statuia Avram Iancu.[1] In zilele de 11 şi 12 Aprilie s'a întrunit în sala Prefecturei din Cluj juriul comitetului executiv pentru ridicarea unei statui Avram Iancu călare turnată în bronz, compus din dnii Dr. E. Dăianu, Dr. Coriolan Petranu, Dr. Sextil Puşcariu, Alexandru Pop, directorul academiei de arte, Dr. Utalea şi sculptorul Mirea.

După o scurtă deliberare premiul întâi a fost decernat sculptorul Dimitriu-Bârlad.

Dl Dimitriu-Bârlad, care a compus macheta premiată, va interprinde o călătorie de studii în Munţii Apuseni şi în regiunile unde a trăit Avram Iancu, spre a îmbina cât mai mult posibil imaginaţia artistică cu realitatea.

Dl Dimitriu-Bârlad începe în curând lucrările pentru ridicarea statuiei cu a cărei executare a fost însărcinat de către comitet.

[1] Vezi Infrăţirea Românească, Cluj, II nrul 1 din 1 Noemvrie 1925.

Cum se romanizează întreprinderile neromâneşti din Ardeal? Uzinele „Solvay“ din Uioara unde sunt aşa de puţini funcţionari români — că nici pentru toate degetele dela mâni nu găseşti câte unul — a concediat din serviciu la 15 Iulie a. c. pe D-l Ieromin Manta functionar la contabilitate; pentru vina că era prea bun Român şi prea bun muncitor. Şeful contabilităţei este d. Ion Girsik, recunoscut cu cel mai mare sovinist maghiar, iar ajutor al acestuia este d. Fr. Czink judeo-maghiar — aceste persoane se temeau de Dl. Manta, ca nucumva să le ia locul, şi să nu le descopere actele de teroare exercitate asupra *puturoşilor de valachi* — Atunci când în serviciul acestor uzine „Solvay“ sunt o sumedenie de elemente dubioase ca ţinută politică, şi necetăţeni ai României; — harnicii şi bunii Români — cazul dlui Manta — sunt scoşi din serviciu.

Ce zice la toate acestea dnii membrii români din Consiliul de administraţie al uzinelor „Solvay“ I. Răducanu, Eug. Goga, Dr. Zaharie Munteanu şi Crist, Tomulescu? în felul acesta voesc să romanizeze Uzinele Solvay? sau menirea dlor este numai să încaseze tantiemele de milioane, şi să acopere cu numele d-lor eliminarea slujbaşilor români (care au fost recunoscuţi ca harnici şi buni români) şi protejarea slujbaşilor streini. Şi ceilalţi puţini funcţionari români, îşi aşteaptă mazâlirea. Dl Ieronim Manta are cuvântul!

Din „Mica Palestină“: Ludoş. Suntem informaţi că din cauza unor geamuri sparte de către nu se ştie cine într'una din zilele trecute, mai mulţi români nevinovaţi din această localitate, vreo 10—15 inşi, au fost arestaţi. O comisiune formată din prefectul judeţului Turda, O. Gritta, senatorul Ioan Murăşan profesor şi căpitanul de jandarmi Metz, la rugămintea jidănaşului D. Farkas, a sosit imediat în localitate pentru ca să ancheteze pe cei deţinuţi. In afară de unul, Dl Valer Mărginean, ceilalţi au fost puşi în libertate neaflându-le nici o vină. Dlui V. Mărginean, la ordinul dlui Gritta, i-s'a pus cătuşe pe mâni până a doua zi, când judecătoria, în lipsa unui mandat de arestare, l'a pus în libertate.

Pe semne că Dl Gritta trebuia să dea o satisfacţie oarecare jidanilor din Ludoş, doar ei au votat cu averescanii!

Insă pentru această arestare şi încătuşare ilegală, şi pentru celelalte multe ilegalităţi din timpul alegerilor ordonate tot de acest prefect-poliţai, oprobiul public este o răsplată suficientă deocamdată!

O directoară se sinucide pentru un jidan! Zilele trecute, dna Ana Belinţan, directoara gimnasiului de fete din Haţeg o încercat să se sinucidă, trăgându-şi un glonte de revolver în regiunea inimii pentru un jidan cu care avea legături de dragoste de multă vreme şi care o părăsise în ultimul timp.

Noi regretăm că un suflet de română a putut să decadă până aici! Prin acest gest nesocotit a suferit mult prestigiul şcolii româneşti precum şi mândria românească!

Romånce luaţi aminte că jidanii după preceptele Talmudului lor drăcesc sunt lipsiţi total de orice morală creştină şi au un singur scop: să-şi bată joc de toţi „goimii“!

Un bun român din Turda ni se plânge în termenii următori: „Sunt şi eu ofiţer în rezervă şi iubesc din toată inima armata română în care am servit atâta vreme şi dela care aşteptăm încă multe binefaceri în cauza noastră naţională, dar mă doare cu atât mai mult inima când văd că unii ofiţeri, nu-şi află în mediul românesc destulă hrană sufletească şi societatea în care se simţesc mai bine este cea jidovească. Un tânăr sublocotenent numit Fodoreanu, băiat de colonel, fiind probabil în concediu în oraşul nostru par'că nici nu ştie că în acest oraş este şi public românesc. Singurii lui tovarăşi sunt jidanii şi jidoavcele în societafea cărora sfidează zilnic puţinul sentiment românesc ce se manifestă şi la noi în ultimul timp.

Red.

Duminecă în 8 August a fost la Timişoara adunarea generală a proprietarilor de tipografie din Ardeal şi Banat. Cu ruşine trebuie să constatăm, că la această adunare s'a decretat de limbă oficioasă limba germană. S'a discutat mai mult nemţeşte, s'a vorbit ici-colo ungureşte, limba română a fost neglijată cu totul, deşi au fost şi câţi-va români la această adunare. Preşedinte al acestei asociaţii a rămas şi pe mai departe tot jidanul Sonnenfeld dela Oradea-Mare.

Intr'o breaslă aşa de importantă să ne prezentăm aşa de slab să nu lipsească, şi numai proiectul unei iniţiative, şi jidanul să reprezinte şi aici şi în acelaşi timp să ne sfideze, ce mai poţi şti într'un viitor apropiat pot decreta de limbă oficială *idisch*-ul.

Dealtfel cu lipsa de demnitate naţională cu care ne prezentăm în faţa minoritarilor, cari îşi bat joc de noi la orice ocazie, nu putem să le impunem un respect faţă de acest Stat care să poartă faţă de ei cu o exagerată toleranţă ar trebui să ştie domnii minoritari de orice categorie, că ţara în care trăesc este românească şi lipsa de loialitate cu care ne tratează poate să se răzbune într'un fel sau altul.

Poate-că şi răbdarea noastră să ajungă la o graniţă şi atunci . . .

La încheierea revistei am primit o întâmpinare din partea dnei Dr. Goetz, în care ne somează să o trecem drept romano-catolică în coloanele revistei noastre. Nu putem răspunde altceva decât, că nu suntem nici matricola parochiei romane, nici oficiul stării civile, însă ca să nu o refuzăm, îi cerem elementele documentative, pentru brevetarea acestei dorinţe şi anume: să vie moaşa, popa, nănaşii, cari au asistat la botez şi atunci, dacă ne vor plăcea mutrele vom confecţiona acest certificat de naţionalitate.

In ce priveşte a doua dorinţă, ca noi să o decretăm *„om de ştiinţă“* spunem odată pentru totdeauna: nu orice damă, care nu este feminină şi poartă ochelari este destinată dela natură ca să se ocupe *cu ştiinţa*. Vom reveni . . .
